

Kemijärven kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma

Onnen-
tunne

Sisällys

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut	3
2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat	5
2.1 Opiskeluhuollon ohjausryhmä ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt.....	6
2.1.1 Oppilaitoksen hyvinvointiryhmän tehtävät tiivistetysti.....	7
2.2 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa...8	
2.3 Yhteistyö ja käytännöt kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	12
2.4 Järjestyssäännöt	12
2.5 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	14
2.6 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus.....	15
2.7 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	16
2.8 Koulukuljetusten odotusaikoja koskevat ohjeet.....	17
2.9. Turvallisuutta koskevat ohjeet	18
a. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Hillatien koulussa	18
b. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Kemijärven lukiossa ..	23
c. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa Hillatien koululla ja Kemijärven lukiossa	24
3. Yksilökohtaisen opiskeluhoitojärjestäminen	25
3.1 Monialainen asiantuntijaryhmä.....	25
3.2 Opiskeluhoitojärjestäminen psykologi- ja kuraattoripalvelut	26
3.3 Kouluterveydenhuolto.....	27
3.3.1 Kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyy	27
3.3.2 Määräaikaiset terveystarkastukset ja terveysneuvonta	28
3.3.3 Laajat terveystarkastukset.....	28
3.3.4 Koulu yhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen.....	28
3.3.5 Yhteistyö muun oppilashuolto- ja opetushenkilöstön kanssa	29
3.3.6 Lääkehoidon järjestäminen koulussa.....	29
3.3.7 Koulutus lääkehoitoon	29
3.3.8 Lääkitys koulupäivän aikana	30
3.4 Opiskeluhoitojärjestäminen	30
3.4.1 Opiskeluhoitojärjestäminen palveluihin sisältyvät	31
3.4.2 Terveystarkastukset.....	31
3.4.3 Opiskelu yhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen	32
3.4.4 Yhteistyö muun oppilashuolto- ja opetushenkilöstön kanssa	32

3.4.5 Lääkehoito opiskeluterveydenhuollossa	33
3.5 Opettajan rooli yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa.....	34
3.5.1 Luokanvalvojan ja luokanopettajan tehtävät	34
3.5.2 Ryhmänohjaajan tehtävät	34
3.5.3 Aineenopettajan tehtävät.....	35
3.6 Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä	35
3.6.1 Yhteistyö yleisen tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä	35
3.6.1.1 Oppimisen tuen ryhmä	36
3.6.1.2 Koulunkäynnin tuen kysely	36
3.6.2 Sairaalakoulussa olevan lapsen ja nuoren opettaminen	37
3.6.3 Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä.....	38
3.7 Opiskeluhoillon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä ..	38
3.8 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys	39
4. Opiskeluhoillon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa	41
5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	43
Liitteet	44

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoito on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu opiskeluhoito että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3§).

Kemijärven kaupungin oppilaitoksissa opiskeluhoitosuunnitelma on esiopetuksen, Hillatien koulun ja Kemijärven lukion yhteinen. Opiskeluhoitosuunnitelma liitetään osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Koulutuksen järjestäjä kohtainen opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhteistyössä esiopetuksen, Hillatien koulun ja Kemijärven lukion henkilöstön, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa sekä perhekeskus Lapponian kanssa. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään Kemijärven kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Kemijärven kaupungin väkiluku oli vuoden 2022 lopussa 6995 asukasta. Esiopetuksessa on lukukauden 2023 lopussa opiskelijoita 48, Hillatien koulussa opiskelijoita 479, joista valmistavan opetuksen oppilaita 31, ja lukiossa 63. Vuosiluokkien 1–9 opiskelijoista 10 % saa opinnoissaan tehostettua tukea ja erityistä tukea saa opinnoissaan n. 7 %. Esiopetuksessa vastaavat luvut ovat n. 2 % ja n.2 %. Kemijärven lukio on noin 60 opiskelijan lukio, joka tarjoaa mahdollisuudet suorittaa lukion oppimäärä sekä ylioppilastutkinto nuorille opiskelijoille, aikuisopiskelijoille ja ammatillista perustutkintoa suorittaville ns. kaksoistutkinto-opiskelijoille.

Hillatien koulussa ja Kemijärven lukiossa työskentelee n. 50 opettajaa ja esiopetuksessa 4 opettajaa sekä 1 varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Koulunkäynninohjaajia on n. 20. Esiopetuksessa, Hillatien koulussa ja Kemijärven lukiossa työskentelee kokoaikainen ja osa-aikainen koulukuraattori (30 %). Hillatien koulussa ja Kemijärven lukiossa työskentelee kaksi kouluterveydenhoitajaa. Koulukuraattorit ja terveydenhoitajat kuuluvat

koulun hyvinvointiryhmään. Kouluterveydenhoitaja on tavattavissa Hillatien koululla päivittäin. Opiskeluhoitopalvelut järjestää Lapin hyvinvointialue.

Lukuvuoden aikana kuraattorien tekemän yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön piirissä 20–23 % oppilaista. Kouluterveydenhoitajat tarkastavat kaikki oppilaat lukuvuosittain, lisäksi laaja terveystarkastus tehdään kolmesti peruskoulun aikana (1. lk:n, 5. lk:n ja 8. lk:n lukuvuoden aikana) terveystarkastuksista vastaavan lääkärin kanssa. Hammashoidosta vastaa Lapin hyvinvointialueen hammashoitola Lapponia. Koulupsykologin palveluja on hankittu ostopalveluna.

Perhekeskus Lapponia tarjoaa perheneuvolapsykologi-, toimintaterapia- ja puheterapiapalveluita sekä lastenpsykiatrin vastaanoton noin kerran kuukaudessa. Kemijärvellä toteutetaan myös etsivää nuorisotyötä.

Kemijärven kaupungissa opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaisesta opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa opiskeluhoillon ohjausryhmä.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä eli *esiopetuksen hyvinvointiryhmä* vastaa esiopetuksen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä on esiopetuksen yhteinen opiskeluhoitoryhmä, jonka tehtävänä on päiväkotien psykososiaalisen hyvinvoinnin seuraaminen ja kehittäminen. Hillatien koululla on opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä (*koulun hyvinvointiryhmä*). Kemijärven lukiossa tehtävästä huolehtii *lukion hyvinvointiryhmä*.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimia, joilla koko kouluyhteisössä edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllisen opiskeluhoollon edistäminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville osana heidän päivittäistä toimintaansa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4§).

Opiskeluhoollossa siirretään painopistettä ongelmien ratkaisemista ennaltaehkäisyn suuntaan. Ennaltaehkäisyn keinona on ennen muuta yhteisöllinen opiskeluhoolto, jolla halutaan tukea koko kouluyhteisöä. Opiskeluhoollon päähuomio on yhteisöllisessä ennaltaehkäisevässä opiskeluhoollossa, johon kaikki koulun toimijat osallistuvat. Opiskeluhooltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioitava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos / luku 5.4)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon yleistä suunnittelua, kehittämistä, ohjausta ja arviointia varten perustetaan monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä ja oppilaitosten opiskeluhooltoryhmät, joka vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos / luku 5.4.1)

Opiskeluhoolto on tärkeä osa **esiopetuksen** toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminta on ennaltaehkäisevää ja sillä vahvistetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria. Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ehkäisevänä, koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Yhteisöllistä opiskeluhoollota toteuttavat esiopetuksen henkilöstön lisäksi kaikki lasten kanssa työskentelevät tahot. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista.

Päiväkotiyhteisön hyvinvointiin ennaltaehkäisevänä tukena sisältyvät yksikkökohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat, lähiesimiesten, henkilöstön, varhaiskasvatuspäällikön ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan sujuva yhteistyö, yhteiset järjestyssäännöt, tiimityön mallinnus, pienryhmätoiminta sekä kiusaamisen vastainen toiminta. Tähän kuuluvat lisäksi kasvatuskumppanuus ja lapsen osallisuus vertaisryhmän jäsenenä.

Lasten, vanhempien tai huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lukion yhteisöllisen opiskeluholllon tavoitteena on siirtää opiskeluholllollisen työn painopistettä korjaavasta toiminnasta ennaltaehkäisevään työhön. Tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää ennaltaehkäiseviä työtapoja, -menetelmiä ja rakenteita lukiokoulutuksen opiskeluhollossa. Yksilöihin kohdistuvan toiminnan sijaan tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia vaikuttamalla niihin ryhmiin, luokkiin ja yhteisöihin, joiden jäsenenä nuoret ovat. Ennalta ehkäisevänä toimintatapana kehitetään varhaista tunnistamista ja tuen oikea-aikaista kohdistamista. Työyhteisöjen toimintakulttuurissa vahvistetaan myönteistä vuorovaikutusta nuorten sekä aikuisten kesken.

2.1 Opiskeluholllon ohjausryhmä ja oppilaitoskohtaisen opiskeluholllortoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Opiskeluholllon ohjausryhmä vastaa opetuksen opiskeluholllon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos / luku 5.4.1).

Kemijärvellä **opiskeluholllon ohjausryhmään** kuuluvat esiopetuksen, Hillatien koulun ja lukion hyvinvointiryhmien edustajat (1–2 henkilöä), huomioiden eri ammattikuntien edustus, Hillatien koulun ja lukion rehtori, varhaiskasvatuspäällikkö ja tulevaisuusjohtaja sekä tulevaisuuslautakunnan edustaja. Hyvinvointiryhmät nimeävät keskuudestaan edustajat. Opiskeluholllon ohjausryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa. Ryhmä nimetään lukuvuodeksi kerrallaan.

Ohjausryhmän koollekutsujana toimii perusopetuksen ja lukion rehtori, joka laatii myös esityslistan. Ohjausryhmä voi tarvittaessa kutsua kokouksiin edustajia sosiaali- ja terveystoimesta, poliisista, nuorisotoimesta, seurakunnasta sekä lasten ja nuorten parissa toimivista järjestöistä. Ohjausryhmä nimeää keskuudestaan kokouskohtaisen sihteerin. Kokousmuistio toimitetaan ohjausryhmän jäsenille, koulujen hyvinvointiryhmille sekä vanhempainyhdistyksille.

Esiopetuksen hyvinvointiryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluholllon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtainen opiskeluholllortoryhmä on esiopetuksen yhteinen opiskeluholllortoryhmä, jonka tehtävänä on päiväkotien psykososiaalisen hyvinvoinnin seuraaminen ja kehittäminen. Ryhmä koordinoi opiskeluholllon suunnittelua, kehittämistä ja arviointia kohdentuen kaikkiin esiopetussyksikköihin. Opiskeluholllortoryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa toimintakauden aikana. Ryhmän kokoontumisista pidetään muistiota ja sen toiminnasta tiedotetaan vanhempia tai huoltajia säännöllisesti. Opiskeluholllortoryhmän kokoonpanoon

kuuluvat varhaiskasvatuksen erityisopettaja, yksiköiden esiopettajat, päiväkotien johtajat sekä koulukuraattori ja lastenneuvolan terveydenhoitaja mahdollisuuksien mukaan. Opiskeluhoitoryhmän kokouksiin voidaan tarvittaessa pyytää mukaan opiskeluhoitajan henkilöstöä, vanhempia tai huoltajia sekä muita asiantuntijoita. Varhaiskasvatuspäällikkö kutsuu ryhmän koolle ja toimii puheenjohtajana.

Hillatien koulussa toimii hyvinvointiryhmä, jota johtaa rehtori. Hyvinvointiryhmä kokoontuu säännöllisesti sovittuna ajankohtina, vähintään kerran kuukaudessa. Ryhmään kuuluvat rehtori, vararehtori, erityisopettaja/eritysluokanopettaja, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Hyvinvointiryhmä nimeää keskuudestaan kokoukskohtaisen sihteerin. Kokousmuistio toimitetaan vanhempainneuvostolle ja koulun henkilökunnalle tiedoksi.

Kemijärven lukion hyvinvointiryhmä kokoontuu säännöllisesti 6 kertaa lukuvuoden aikana ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Ryhmään kuuluvat rehtori, vararehtori, opinto-ohjaaja, opiskeluterveydenhoitaja, kuraattori sekä opiskelijakunnan edustaja(t). Ryhmä nimeää keskuudestaan kokoukskohtaisen sihteerin. Kokousmuistio toimitetaan lukion henkilökunnalle ja opiskelijakunnalle tiedoksi. Rehtori on hyvinvointiryhmän koolle kutsuja. Hyvinvointiryhmän kokoukset kirjataan ja muistio säilytetään rehtorin kansliassa. Koko opiskelijakuntaa ja/tai koko ryhmää koskevat asiat käydään läpi hyvinvointiryhmän kokouksissa, ja kokouksessa sovitaan mitä ja millä tavoin tiedotetaan koko lukiota ja/tai ryhmää koskevat toimenpiteet huoltajille, opiskelijoille ym. yhteistyötahoille.

Hyvinvointiryhmät tekevät yhteistyötä monialaisesti. Mukana yhteistyössä ovat mm. edustajat perhesosiaalipalveluista, terveystoimesta, varhaiskasvatuksesta, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluista, poliisista, seurakunnasta sekä lasten ja nuorten parissa toimivista järjestöistä. Hyvinvointiryhmät toimivat yhteistyössä perhekeskuksen kanssa.

2.1.1 Oppilaitoksen hyvinvointiryhmän tehtävät tiivistetysti

- Hyvinvointiryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoitajan suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
- Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoitajan toteuttaminen ja kehittäminen.
- Hyvinvointiryhmä seuraa opiskeluhoitajasuunnitelman toteutumista. Varsinainen arviointikeskustelu käydään lukuvuoden viimeisessä hyvinvointihuoltoryhmässä ja kerran lukuvuodessa opiskeluhoitajan ohjausryhmässä.
- Hyvinvointiryhmä laatii opiskeluhoitajan vuosikellon lukuvuoden alussa. Vuosikelloon kirjataan vähintään laaja-alaisista terveystarkastuksista saadun palautteen käsittely, arviointi- ja palautekyselyjen sekä muiden oppilashuoltoryhmälle annettujen tehtävien aikatauluttaminen ja kriisiryhmän toimintatavoista sopiminen.

- Koulu ja opiskeluhuoltopalveluita tarjoavat tahot toimittavat oppilaiden hyvinvointiin liittyvien kyselyjen ja selvitysten tulokset hyvinvointiryhmälle aina tuloksia saatuaan.
- Hyvinvointiryhmä tekee yhteistyötä oppilaitoksen oppilas-/opiskelijakunnan ja vanhempainneuvoston kanssa.
- Hyvinvointiryhmä arvioi suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä vuosittain, ja sitä päivitetään tarvittaessa.
- Hillatien koulun hyvinvointiryhmä koordinoi poissaolojen ehkäisemisen, seurannan ja puuttumisen toimintamallia (Varhainen tuki poissaoloihin –toimintamalli)

2.2 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Hillatien koulu

Oppilaanohjaus: “Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista oppilaanohjausta” (Perusopetuslaki 11 a § [\(30.12.2020/1216\)](#)).

Jatkossa olevassa tekstissä sanalla “ohjaus” tarkoitetaan kaikkea yleistä koulunkäynnin ja oppimisen ohjausta. Sana “opinto-ohjaus” kuvastaa varsinaista oppilaanohjauksen aineenopetusta.

Hillatien koulussa opiskelija saa ohjausta, kun hän siirtyy kouluasteelta toiselle: esiopetuksesta alakouluun, alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toisen asteen koulutukseen. Koulussamme ohjauksesta vastaa:

- vuosiluokilla 1–6 luokanopettaja
- vuosiluokilla 7–9 luokanvalvoja ja oppilaanohjaaja yhdessä aineenopettajien sekä opiskeluhuollon kanssa
- pienryhmissä (=vuosiluokkiin sitomaton opetus) erityisopettaja/laaja-alainen erityisopettaja

Ohjauksen tulee jatkua yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan. Kaikkien opettajien ja muiden opetushenkilöstön jäsenten tulee ohjata opiskelijaa koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Opiskelijaa autetaan hänen opiskelutaitojensa kehittämässä ja siten pyritään ennaltaehkäisemään opintoihin liittyvien ongelmien syntymisessä. Lisäksi jokaisen koulun aikuisen tehtävänä on tukea opiskelijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä.

Ohjauksen tavoitteena on, että opiskelijan itseluottamus, oppimaan oppimisen taidot, pitkäjänteisyys ja vastuullisuus kehittyvät. Ohjauksella pyritään myös vahvistamaan opiskelijan arjen hallinnan taitoja. Opinto-ohjauksen yksi tärkeimmistä tavoitteista on, että opiskelija perehtyy toisen asteen koulutukseen ja saa siten valmiuksia toisen asteen yhteisvalinnan tekemiseen henkilökohtaisten vahvuksiensa ja realististen mahdollisuuksiensa perusteella.

Kemijärvellä toisen asteen oppilaitoksia on REDU:n toimintayksikkö ja lukio. Iso osa opiskelijoista joutuu lähtemään opiskelemaan vieraalle paikkakunnalle. Opinto-ohjauksessa kerrotaan, mitä muuttaminen ja asuminen opiskelupaikkakunnalla tarkoittaa opiskelijan arjessa; talous, asuminen, opintososiaaliset edut jne.).

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus:

Sellaisella perusopetuksen oppimäärää suorittavalla oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista henkilökohtaista oppilaanohjausta (*tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus*). Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta

oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta annetaan 8. ja 9. vuosiluokalla. (Perusopetuslaki 11 a § [\(30.12.2020/1216\)](#))

Hillatien koulussa perusopetuksessa opinto-ohjauksen ja opiskeluhoollon yksi keskeisistä tavoitteista on tukea niitä opiskelijoita, joilla on vaikeuksia opiskelussaan tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Näihin siirtymiin liittyy erityisesti sosiaalisen tuen tarve ja tiedonsiirto. Muita siirtymävaiheita ovat esimerkiksi koulunkäynnin ja oppimisen tuen tasojen tuomat muutokset, siirtyminen kuntien välillä, opiskelijan siirtymät sairaalakoulun ja oman koulun välillä, ja siirtyminen kotiopetukseen. Näissä tapauksissa koulussamme kokoontuu monialainen asiantuntijaryhmä, joka koostuu yksittäisen opiskelijan henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Kokoonpano voi olla esimerkiksi; luokanvalvoja, erityisopettaja/laaja-alainen erityisopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja ja opinto-ohjaaja.

Siirtyminen esikoulusta 1. luokalle. Opiskelijaksi ottaminen ja ilmoittautuminen tehdään koulussa kevätlukukauden aikana. Lapset tulevat huoltajiensa kanssa ilmoittautumaan koululle koulun verkkosivuilla ja lehdessä ilmoitettuna päivänä.

Esiopetuksen aikana järjestetään suunnittelukokoukset lukukauden alussa yhdessä varhaiskasvatuspäällikön, esiopettajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, erityisopettajan/laaja-alaisen erityisopettajan, koulun johtajan/rehtorin sekä 1.–2. luokan opettajien kesken. Kokouksessa päätetään esiopetuksen ja koulun yhteistyön teemoista, muodoista, ajankohdista, kummitoiminnan ja kouluperiodien toteuttamisesta. Esikoululaisilla on toimintavuoden aikana koulujaksoja, jolloin esiopetus järjestetään koulun tiloissa (Kemijärven esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma, 17.1.2017).

Kevään aikana pidetään siirtopalavereja 1–2, jossa esikoululaisten tietoja siirretään opettajille vanhempien luvalla. Siirtopalavereissa ovat mukana esiopetuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, tuleva luokanopettaja, erityisopettaja/laaja-alainen erityisopettaja, koulunkäynninohjaaja, kouluterveydenhoitaja, kuraattori ja koulun rehtori. Siirtopalaverissa on käytössä esitäytetty tiedonsiirtolomake. Tiedonsiirtopalavereja voidaan järjestää myös yksittäisen opiskelijan asiassa. Järjestetään tulevien ykkösluokkalaisten tutustumispäiviä, jossa he tapaavat tulevan opettajan, 5-tai 6-luokan opiskelijat, jotka toimivat ykkösluokkalaisten kummiopiskelijoina.

Alakoulusta yläkouluun. Tiedonsiirtopalavereja järjestetään kuudennen luokan loppuvaiheessa. Mukana on kuudennen luokan opettaja, tuleva luokanvalvoja, laaja-alainen erityisopettaja, kuraattori, opinto-ohjaaja ja rehtori. Tiedonsiirtopalavereja voidaan järjestää myös yksittäisen opiskelijan asiassa. Kuudennesluokkalaisille järjestetään keväällä tutustumispäivä yläkouluun. Päivän tarkoituksena on, että tulevat seitsemäsluokkalaiset tutustuvat yläkoulun sääntöihin, toimintatapoihin sekä tutustuvat luokanvalvojaan ja tukioppilaisiin. Opiskelijoille jaetaan kirjallinen opas yläkouluun, jota päivitetään vuosittain.

Yläkoulusta toiselle asteelle. Yläkoulussa opiskelijat tutustuvat toisen asteen jatko-opintoihin ja eri ammattialoihin. Oppilaanohjaaja esittelee eri koulutus- ja ammattialoja luokkaopetuksena. Työelämään tutustuminen järjestetään yläluokilla syksyllä ja keväällä työsuunnitelmassa määrättyllä tavalla.

Opinto-ohjaaja käy henkilökohtaisen ohjauskeskustelun jokaisen yhdeksäsluokkalaisen kanssa hänen jatko-opintosuunnitelmistaan. Huoltajalla on mahdollisuus osallistua keskusteluun joko etänä tai koululla. Oppilaat vierailevat ja tutustuvat erilaisiin jatkokoulutuspaikkoihin. Yhdeksännen luokan keväällä tehdään valtakunnallinen yhteishaku perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen Opintopolku.fi-palvelun kautta <https://opintopolku.fi/konfo/fi/>.

Yhteisvalinnan tavoitteena on saada jokaiselle oppilaalle mieluinen ja tarkoituksenmukainen toisen asteen jatko-opintopaikka. Oppivelvollisuuslain mukaan hakeutumisvelvollisuus jatkuu niin kauan, kunnes oppivelvollinen saa opiskelupaikan. Perusopetuksen suorittaminen päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta. (26§ Perusopetuksen suorittaminen (30.12.2020/1216)

Yhdeksäsluokkalaiset saavat ohjauskirjeen päättötodistuksen liitteenä. Kirjeessä kerrotaan yhteisvalinnan tulosten päivämäärät. Opinto-ohjaaja on tavattavissa yhteisvalinnan tulosten julkistamisen jälkeen mahdollista jälkiohjausta varten.

Tiedonsiirto

Erityisopettaja on laatinut tiedonsiirtolomakkeen perusopetuksesta toiselle asteelle. Jokainen yhdeksäsluokkalainen ja hänen huoltajansa täyttää lomakkeen. Se lähetetään tulevaan toisen asteen oppilaitokseen sen jälkeen, kun lähettävä oppilaitos saa tiedon opiskelupaikan vastaanottamisesta. Tiedonsiirron lomakkeen tarkoituksena on tukea opiskelijaa, kun hän aloittaa toisen asteen opinnot. Lomakkeen tietoja käytetään ainoastaan suunniteltaessa opiskelijan opintoja, ohjausta ja mahdollisia tukitoimia. Lomake on tarkoitettu sen oppilaitoksen opetus ja opiskelijahuoltohenkilöstön käyttöön, johon opiskelija on ilmoittautunut.

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki [23§](#) Oikeus poiketa salassapitovelvoitteista [\(20.3.2015/274\)](#))

Hillatien peruskoulun 9. luokan kevätlukukauden aikana pyydetään lupa huoltajilta pedagogisten asiakirjojen siirtämiseen tulevaan oppilaitokseen. Asiakirjat lähetetään

seuraavana syksynä oppilaan vastaanottamaan opiskelupaikkaan. Siirtopalaverit pidetään elo-syyskuun aikana toisen asteen oppilaitoksissa. Palavereihin osallistuu yläkoulun laaja-alainen erityisopettaja ja opinto-ohjaaja.

Kemijärven lukio

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun opinto-ohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta.

Opiskelijalla, jonka opiskeluoikeus lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättyvässä tai joka on ilmoittanut eroamisestaan, on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa. Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu (Lukiolaki 714/2018. 25 §. Oikeus saada opetusta ja opintojen ohjausta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180714>).

Perusasteen ja lukion yhteinen opinto-ohjaaja huolehtii nivelvaiheen yhteistyöstä Hillatien koulun ja Kemijärven lukion kanssa. Yhteistyömuotoja ovat siirtopalaverit, joissa on mukana ryhmänohjaaja, laaja-alainen erityisopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, aineenopettaja /-opettajat, apulaisrehtori ja rehtori. Lisäksi järjestetään vanhempainiltoja ja tarvittaessa kokoontuu monialainen asiantuntijaryhmä yksittäisen opiskelijan tarpeiden mukaan.

Opinto-ohjaaja suunnittelee ja päivittää opintoja tukevia toimenpiteitä yhteistyössä opiskelijan ja tapauskohtaisesti koottavan asiantuntijaryhmän kanssa. Tarvittaessa muutetaan opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa, johon kuuluvat seuraavat suunnitelmat: opiskelusuunnitelma, ylioppilastutkintosuunnitelma sekä jatko-opinto ja urasuunnitelma.

Opinto-ohjaaja käy ohjauskeskusteluita jokaisen opiskelijan kanssa henkilökohtaisesti. Keskusteluissa tarkistetaan ja päivitetään opiskelijan opintosuunnitelmaa. Tarvittaessa hän ohjaa opiskelijan erityisopettajalle, terveydenhoitajalle, kuraattorille ja/tai koulupsykologille. Opinto-ohjaaja toimii ryhmänohjaajan, aineenopettajan, laaja-alaisen erityisopettajan, kuraattorin ja terveydenhoitajan tukena opiskelijan ohjaukseen ja kasvuun liittyvissä asioissa

Opinto-ohjaaja on tavoitettavissa jatkuvasti sähköisen viestintävälineen Wilman, puhelimen sekä sähköpostin kautta. Opiskelija sopii tarvittaessa henkilökohtaisen ohjausajan. Opinto-ohjaukseen kuuluu jälkiohjaus lukion jälkeen. Opiskelijalla on oikeus saada jälkiohjausta lukion ja ylioppilaaksi tulemisen jälkeen.

2.3 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Perusopetuslain 29§ mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Oppilaan terveyden edistämiseksi seurataan myös koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveyttä ja turvallisuutta. Turvalliseen opiskelu ympäristöön kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Kouluille on laadittu turvallisuussuunnitelmat, jotka sisältävät toimintaohjeet erilaisissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Turvallisuussuunnitelmat sisältävät mm. kriisisuunnitelman ja pelastussuunnitelman.

Ympäristöterveydenhuollon terveydensuojelulain (763/94) 45§ perusteella kouluissa tehdään tarkastukset kolmen vuoden välein. Poistumisharjoituksia tehdään säännöllisesti, vähintään kaksi kertaa vuoden aikana ja ainakin kerran vuodessa yhteistyössä palo- ja pelastustoimen kanssa.

Koulun arkipäivässä oppilaiden turvallisuudesta huolehditaan monin tavoin. Tärkeitä ovat yhteiset säännöt ja välituntivalvonta. Turvallisuutta tuovat kaikista välittäminen, riittävä tiedonkulku, järjestyssääntöjen noudattaminen ja koulun ja kodin yhteistyö. Tärkeä osa kouluturvallisuutta ovat turvalliset koulumatkat.

Koulujen terveysterveystyötä toteutetaan yhteisöllisesti, yksilöllisesti ja ryhmässä. Neuvontatyöhön osallistuvat kouluterveydenhuolto, koulun terveystiedon opettajat ja muut yhteistyötahot sopimuksen mukaan. Yhteistyötä tehdään terveysterveystyön ja terveystiedon opetuksen välillä monipuolisesti lukuvuoden aikana mm. hammashoitolan henkilökunta pitää koululla tunnin 2., 6. ja 7. luokan oppilaille ”hammasvalistuksesta”. 7. luokan oppilaiden tunti sisältää myös tupakka- ja nuuskatietoutta.

2.4 Järjestyssäännöt

Perusopetuslaki (35 § 2 mom.):

Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan tulee osallistua tässä laissa säädettyyn opetukseen, johon hänet on otettu, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. (12.12.2014/1040)

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, koulu yhteisön tai opiskelu ympäristön turvallisuutta tai terveyttä.” (11.3.2022/163)

Perusopetuksen opiskelijalla on velvollisuus suorittaa opintonsa niin, että hän saavuttaa perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Tällöin hänellä on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti ja noudattaa oppilaitoksensa järjestyssääntöjä.

Järjestyssäännöillä edistetään oppilaitoksen sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Lähtökohtaisesti oppilaitosten tavoitteena on vähentää häiriökäyttäytymistä mm. lisäämällä yhteisöllisyyttä ja opiskelijoiden osallisuutta sekä vaikutusmahdollisuuksia oppilaitoksen arkeen mm. oppilaskunnan kautta.

Jokaisella opiskelijalla on oikeus työrauhaan ja häiriöttömään työskentelyyn. Toisten opiskelijoiden työskentelyn tahallinen häiritseminen on kiellettyä. Jokaisella opiskelijalla on velvollisuus saapua oppitunnille ajoissa häiritsemättä muiden opiskelijoiden työskentelyä.

Sopimattomasta käyttäytymisestä esim. oppitunnilta myöhästymisestä, huonosta käytöksestä ja luvattomien esineiden tuomisesta kouluun tulee merkintä Wilmaan tai opettaja on yhteydessä kotiin. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Aiemmin säädettiin ilmoitusvelvollisuudesta niihin syyllistyneen oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. (perusopetuslaki 29 §:n 7 mom.) Opiskelijalle järjestetään tarvittaessa opiskeluhuollollista tukea.

Opiskelijan tulee huolehtia yhteisistä tiloista ja välineistä siivoamalla työnsä jäljet sekä ilmoittamalla havaitsemistaan vahingoista välittömästi opettajalle. Opiskelijalla on velvollisuus vastata aiheuttamistaan vahingoista. Opiskelija voidaan myös velvoittaa kasvatuksellisessa tarkoituksessa siistimään aiheuttamansa sotku. Opettajalla ja rehtorilla on toimivalta tarkastaa opiskelijan tavarat koskien esineitä, joiden hallussapito on laissa kielletty tai muutoin vaarallisia esineitä tai aineita, ja joiden kouluun tuomiseen ei ole hyväksyttävää syytä. Toimivaltaan sisältyy lupa ottaa haltuun vaaralliset esineet ja aineet. (Laki perusopetuslain muuttamisesta 35 § ja 36 d §).

Järjestyssääntöjä päivitetään tarvittaessa. Ajantasaiset järjestyssäännöt ovat koulun henkilökunnan ja oppilaiden nähtävillä koulun tiloissa. Järjestyssäännöt ja niiden rikkomisesta seuraavat rangaistukset ovat vuosittain koteihin jaettavassa koulutiedotteessa.

Liitteenä ovat Hillatienkoulun järjestyssäännöt (Liite 1) ja Kemijärven lukion järjestyssäännöt (Liite 2).

2.5 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Kemijärvellä **Hillatien koulussa** poissaolojen ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja seuraamiseen on laadittu Varhainen tuki poissaoloihin –toimintamalli (Liite 3). Kyseissä toimintamallissa on määritelty työnjako- ja vastuut sekä toimintaohjeet poissaoloihin puuttumiseen. Koulun hyvinvointiryhmä koordinoi poissaolojen ehkäisemisen, seurannan ja puuttumisen toimintamallia.

Koulun opettajien tehtävänä on seurata säännöllisesti oppilaiden poissaoloja ja merkitä ne sähköiseen Wilma -järjestelmään päivittäin. Poissaolojen kirjaamisesta vastaa oppitunnin opettaja. Luvattomiin poissaoloihin opettaja puuttuu välittömästi. Runsaat poissaolot saattavat olla merkki oppilaan tuen tarpeesta. Poissaoloihin puututaan **moniammatillisesti**, kun alakoulun oppilaalle on kertynyt poissaoloja eri syistä yli 40 tuntia (Liite 3.1) tai yläkoulun oppilaalle yli 50 tuntia (Liite 3.2). Tällöin luokanopettaja/-valvoja ottaa yhteyttä huoltajaan tilanteen moniammatillisista selvittämistä varten. Poissaoloihin ei lasketa etukäteen rehtorin/luokanopettajan kanssa sovittuja luvallisia poissaoloja. Keskustelussa sovitaan yhteisestä palaverista terveydenhoitajan ja/tai kuraattorin kanssa. Tapaamisessa on tarkoitus käydä perheen kanssa oppilaan poissaoloihin johtanut tilanne kokonaisvaltaisesti läpi ja yhdessä etsiä ratkaisuja mahdollisiin pulmiin. Tapaamisessa sovitaan tilanteen seurannasta. Tarvittaessa ryhmään kutsutaan muita toimijoita esim. perheneuvolasta /tai perhesosiaalityöstä perheen kanssa yhdessä sopien. Mikäli huoltajat laiminlyövät velvollisuutensa huolehtia lapsensa oppivelvollisuuden toteutumisesta, koululta tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus.

Poissaoloihin puuttumisen tarkoituksena on päästä mahdollisimman varhain tarttumaan poissaolojen taustalla oleviin syihin yhdessä oppilaiden, huoltajien ja tarvittaessa viranomaisverkostojen kanssa. Pitkittyneet poissaolot voivat hankaloittaa opinnoissa etenemistä (esim. oppimisen arviointi), vaikuttaa oppilaan kaverisuhteisiin ja pahimmillaan lisätä syrjäytymisen riskiä.

Oppilaan tehtävänä on huolehtia koulunkäynnistä työjärjestyksen mukaisesti. Mikäli oppilas on sairaana ja poissa koulusta, huoltajan tulee ilmoittaa heti aamulla alakoulussa luokanopettajalle ja yläkoulussa luokanvalvojalle puhelimitse, tekstiviestillä tai Wilma-viestillä. Muihin poissaoloihin tulee anoa koulusta lupa etukäteen.

Luokanopettaja/luokanvalvoja voi myöntää luvan enimmillään kolme (3) päivää kestäviin lomiin. Pidempiin lomiin lupa tulee anoa kirjallisesti rehtorilta. Oppilaan ja huoltajien velvollisuus on selvittää poissaolon aikana tehtäväksi annetut läksyt ja huolehtia niiden tekemisestä.

Kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennalta ehkäistään Yhteisöllisyyden ja kaveritaitojen edistämisen vuosikellossa määritellyillä toimilla. Materiaali jaetaan koulun henkilökunnalle lukuvuoden alussa. Hillatien koulussa Kaveri- ja tunnetaitotiimi sekä koulukuraattorit päivittävät materiaalia säännöllisesti. Opiskeluhoitohenkilöstö järjestää erilaisia ryhmätoimintoja kaveri- ja tunnetaitojen vahvistamiseksi. Rauhallisen ja hyväksyvän ilmapiirin sekä hyvien sosiaalisten suhteiden luominen on jokaisen kouluyhteisön jäsenen tehtävä.

Esiopetuksessa opettajat kirjaavat myös sairaspoissaolot Wilma-järjestelmään. Esiopetuksessa 1–5 päivän poissaolosta ilmoitetaan lomakkeella esiopettajalle ja yli viiden päivän poissaolosta varhaiskasvatuspäällikölle.

Kemijärven lukiossa on käytössä sähköinen poissaolojen seurantarjestelmä Wilma. Huoltajan on mahdollista seurata opiskelijan koulutyöskentelyn sujumista Wilmasta. Järjestelmän avulla huoltajat ja opettajat voivat pitää yhteyttä mm. pikaviesteillä. Huoltaja voi ilmoittaa opiskelijan poissaolot ryhmänohjaajalle Wilmassa.

Jos opiskelija sairastuu ja joutuu olemaan pois koulusta, huoltajan tulee ilmoittaa poissaolosta samana päivänä esim. puhelimitse, tekstiviestinä tai Wilma-viestinä ryhmänohjaajalle. Lomamatkat tulee pyrkiä sijoittamaan koulujen loma-aikoihin. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee pyytää lupa etukäteen. Ryhmänohjaaja voi myöntää luvan enimmillään kolme (3) päivää kestäviin lomiin. Pidempiin lomiin lupa tulee anoa kirjallisesti. Pidemmät lomat anotaan rehtorilta. Täysi-ikäinen opiskelija ilmoittaa poissaolonsa itse ryhmänohjaajalle.

2.6 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäisyssä kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden huomioiminen on erittäin tärkeää. Koulutapaturmia ehkäistään kartoittamalla riskit ja vaaranpaikat sisätiloissa, pihalla ja koulumatkalla. Koulutapaturmia seurataan, arvioidaan ja niistä kertynyttä tietoa hyödynnetään tapaturmien ehkäisyssä. Riskikartoitus (turvakävely) tehdään lukuvuosittain.

Kouluilla on tarkoituksenmukainen ensiapuvälineistö ja henkilökunnassa on ensiaputaitoisia henkilöitä. Kouluun on valittu ensiapuvastaava, joka huolehtii välineistöstä. Hoitoa tarvitseva oppilas ohjataan terveydenhoitajalle. Terveydenhoitaja voi arvioida/suorittaa tarvittavat toimenpiteet tai ohjata oppilaan jatkohoitoon. Jos terveydenhoitaja ei ole paikalla, soimitaan huoltajaa käyttämään opiskelija Hyvinvointikeskus Lapponian ensiavussa tai joku koulun henkilökunnasta saattelee opiskelijan ensiapuun. Vakavissa tapauksissa tilataan ambulanssi. Tapaturman sattuessa ollaan yhteydessä opiskelijan huoltajaan. Koululla on vakuutus, joka korvaa koulutapaturmasta johtuvat kulut. Koulutapaturmasta tehdään aina ilmoitus (korvausasiat).

2.7 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden ja päihteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotialta. Tupakkatuotteella tarkoitetaan tupakasta kokonaan tai osittain valmistettuja, poltettavaksi,

sieraimiin vedettäväksi, imeskeltäväksi tai pureskeltavaksi tarkoitettuja tuotteita, riippumatta siitä, onko tupakka geneettisesti muunneltua vai ei. Hallussapito- ja käyttökielto on kirjattu koulun järjestyssääntöihin. Koulun järjestyssäännöistä tiedotetaan oppilaita ja heidän huoltajiaan lukuvuoden alussa jaettavassa koulutiedotteessa. Tupakkatuotteiden ja päihteiden hallussapitoon ja käyttöön kouluaikana puututaan koulun rangaistuskäytäntöjen mukaan sekä oppilashuollollisin toimenpitein. Toistuvasta tupakointikieltojen rikkomisesta on lisäksi perusteltua ilmoittaa tupakkalakia valvovalle kunnan viranomaiselle tai viime kädessä poliisille. (Valviran ohje, Dnro 9223/06.10.06.00/2014)

Tupakkatuotteiden käyttö on kielletty perusopetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä käytössä olevilla ulkoalueilla. (Tupakkalaki 698/2010 12 §). Tupakointikielto koskee oppilaita ja koulun henkilökuntaa siinä missä täysin ulkopuolisia henkilöitäkin (Valviran ohje, Dnro 9223/06.10.06.00/2014). Koulutuksen järjestäjä asettaa näkyville tupakointikieltoa osoittavat opasteet koulun alueelle. Opasteet ovat ohjeena myös koulujen iltaikäikäyttäjille sekä muille koulussa asioiville. Koulun rehtori ja opettajat ovat velvollisia puuttumaan koulun alueella tupakoimiseen.

Perusopetuslain 36 d §:n nojalla rehtorille tai koulun opettajalle on annettu oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta tupakkatuote tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta ja oppimista. Näin ollen opettajan on mahdollista ottaa oppituntien ajaksi haltuun esimerkiksi sähkösavuke, mikäli oppilas häiritsee opetusta ja oppimista. (Valviran ohje, Dnro 9223/06.10.06.00/2014).

Mikäli oppilas vastustaa tupakkatuotteiden haltuun ottamista, rehtorilla ja opettajalla on säännösten mukaan oikeus käyttää esineen tai aineen haltuun ottamiseksi sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan tai oppilaan ikä, tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimankäyttövälineitä ei kuitenkaan saa käyttää. (Valviran ohje, Dnro 9223/06.10.06.00/2014).

Nuuskan käyttö nuorten keskuudessa on yleistynyt ilmiö. Suomessa nuuskan myynti on kielletty. Nuuska rinnastetaan tupakkatuotteisiin ja sen käyttö on kielletty alle 18 -vuotiailta. Nuuskaajan nikotiiniannos on keskimäärin suurempi kuin tupakoivan, ja terveyshaitat ovat samansuuntaisia kuin poltettujen tupakkatuotteiden. Nikotiini vaikuttaa nostamalla tilapäisesti verenpainetta ja sydämen sykenopeutta, jolloin sydän rasittuu normaalia enemmän. Nuuska ärsyttää suun limakalvoja ja aiheuttaa ienrajojen syöpymisvaurioita ja hampaiden kiinnityskudosten löystymistä. Nuuskaajan hampaat värjäytyvät, kuluvat ja reikiintyvät helposti. Nuuskan käytön on todettu lisäävän suun, nenän ja nielun alueen syöprien vaaraa sekä kasvattavan riskiä sairastua sepelvaltimotautiin.

Koulun tavoitteena on päihteettömyyden ja terveiden elämäntapojen tukeminen, hyvien mallien antaminen elämään ja asiallinen tiedottaminen päihteiden käytön vakavuudesta. Tavoitteita ovat myös päihteiden käytön aloittamisen lykkääminen ja valmiudet torjua päihteet kokonaan. Uskalla sanoa ei! - teemoja käsitellään oppilaiden kanssa tunneilla (terveystieto) ja erilaisilla vierailijaluennoilla.

Uskalla sanoa ei –leirit järjestetään 7.luokille syyslukukauden alussa. Tavoitteena leirillä on tutustuminen toisiin oppilaisiin, luokanvalvojaan, tukioppilaisiin sekä muihin paikalla oleviin toimijoihin. Leirielämysten lisäksi taustalla on terveiden, päihteistä vapaiden elämäntapojen edistäminen ja sosiaalisten taitojen kehittäminen sekä yhteishengen luominen toiminnallisten tehtävien avulla.

Kemijärven lukiossa ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan vaikuttamalla päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin. Teemoja käsitellään opiskelijoiden kanssa tunneilla (terveystieto) ja opiskeluterveydenhuollon tarkastuksissa sekä vanhemmille suunnatuissa vanhempainilloissa moniammatillisesti (esim. oppilaitoksen terveydenhoitaja ja kuraattori). Kemijärven lukio kutsuu tarvittaessa koulupoliisin toimittamaan osaltaan turvallisuus- ja lakikasvatusta.

2.8 Koulukuljetusten odotusaikoja koskevat ohjeet

Koulumatkakuljetukset hoidetaan perusopetusasetuksen mukaan ja noudattamalla Opetushallituksen julkaisemaa koulukuljetusoppaan ohjeita (Oppaat ja käsikirjat 2021:1) Maksuttomaan koulukuljetukseen ovat oikeutettuja ne perusopetukseen kuuluvat oppilaat, joiden koulumatka on yli viisi kilometriä, tai koulumatka luokitellaan vaaralliseksi. Luokilla 1–6 matkoihin odotuksineen saa kulua aikaa enintään 2,5 tuntia ja luokilla 7–9 kolme tuntia.

Liikennejärjestelyt on järjestetty koulujen pihossa asianmukaisesti. Linja-autossa kulkeva oppilas saa koululta koulumatkakortin. Oppilas on velvoitettu pitämään se tallessa ja ehjänä. Kortti palautetaan koululle lukuvuoden päättyessä. Taksikuljetuksessa olevan oppilaan huoltaja ilmoittaa koululle, jos oppilas on kuljetuksesta pois sairauden tai muun poissaolon vuoksi. Koulu huolehtii tiedon takseille.

Työjärjestysten takia kuljetusoppilailla voi olla odotustunti/tunteja. Odotustuntia viettävä oppilas on koululla valvotusti. Koulukuljetukseen kuuluvilla oppilailla on samat säännöt kuin muillakin koulumatkoilla. Säännöistä keskustellaan yhdessä oppilaiden kanssa ja heitä opastetaan turvalliseen liikennekäyttäytymiseen yhteistyössä huoltajien kanssa. Koulukuljetusta odottavia oppilaita valvotaan.

2.9. Turvallisuutta koskevat ohjeet

Opiskelijalla tulee olla terveellinen sekä turvallinen opiskeluyhteisö ja –ympäristö. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tärkeä tehtävä on terveellisen, turvallisen ja esteettisesti viihtyisän oppimisympäristön ylläpitäminen ja seuranta. Oppilaitos psykososiaalisena ja fyysisenä työympäristönä vaikuttavat lasten ja nuorten terveyteen ja hyvinvointiin. Psykososiaalinen ympäristö muodostuu oppilaiden ja henkilöstön asenteista, kokemuksista, arvoista, ihmissuhteista, yksilön tarpeiden arvostuksesta, turvallisuudesta sekä muista itsetuntoon ja oppimiseen vaikuttavista tekijöistä. Psykososiaaliseen ympäristöön vaikuttavat oppilaitoksen toimintaperiaatteet, käytännön toimintatavat ja säännöt.

Fyysisen ympäristön muodostaa oppilaitos rakennuksena ja siihen liittyvä piha-alue. Lisäksi fyysisen ympäristön elementtejä ovat rakennusten fysikaaliset ominaisuudet kuten ääniympäristö, lämpöolosuhteet, ilmastointi ja valaistus sekä fysikaaliset, biologiset ja kemialliset tekijät.

a. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Hillatien koulussa

Kiusaamisella tarkoitetaan koulussa toistuvasti ja tahallisesti tapahtuvaa pahan mielen aiheuttamista tietyille oppilaalle. Kiusaaminen vaikuttaa negatiivisesti kiusatun hyvinvointiin. Kiusaamisen muoto sinänsä voi vaihdella (fyysistä tai sanallista kiusaamista, syrjintää, uhkailua jne.), ja sitä tapahtuu usein myös ryhmässä. Periaatteena kouluissa on, että kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa ei hyväksytä. Jokaisen koulun henkilökuntaan kuuluvan velvollisuus on puuttua kaikkiin havaitsemiinsa kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteisiin.

Hillatien koulussa luokanopettajat/luokanvalvojat tekevät luokilleen vuosittain koulunkäynnin ja oppimisen tuen kartoituksen, jonka yhtenä osiona on Mitä sinulle kuuluu? -kyselyn. Kyselyn avulla kartoitetaan mm. oppilaiden hyvinvointia koulussa. Kysymykset liittyvät luokan työrauhaan, kouluviihtyvyyteen, vuorovaikutussuhteisiin opettajan ja luokkakavereiden kanssa, kaverisuhteisiin ja kiusaamiseen. Tämän kyselyn avulla saadaan tietoa oppilaiden hyvinvoinnista koulussa ja mahdollisesta kiusaamisesta. Lisäksi koululla toteutetaan oppilaille kerran lukuvuodessa kiusaamiseen liittyvä kysely.

Koulupäivän aikana esiintyneisiin kiusaamistilanteisiin puututaan koululla kehitetyn mallin mukaisesti. Lisäksi toimintamalli sisältää kiusaamista ennaltaehkäisevän materiaalipaketin. Tätä toteutetaan alakoulussa luokanopettajavetoisesti. Yläkoulussa teemojen käsittely on osana oppiaineita.

Toimintamallilla pyritään vähentämään kiusaamista, lisäämään empatiaa, edistämään positiivista luokkailmapiiriä ja oppimismotivaatiota. Toimintamalli sisältää mm. oppitunteja oppilaille sekä menettelyohjeet kiusaamistapausten selvittämiseen. Toimintamalli sisältää myös vuosittain tehtävän tilannekartoituksen, jonka avulla koulut pystyvät arvioimaan ja kehittämään kiusaamisen vastaista työskentelyään.

Toimintamallia esitellään yhteisissä tilaisuuksissa: henkilöstölle syksyn opettajakokouksissa, oppilaille yhteisissä tilaisuuksissa ja vanhempainilloissa.

Toimintaohjeet kiusaamistilanteissa:

- 1. Kaikki koulu yhteisön jäsenet ovat velvoitettuja puuttumaan havaitsemaansa kiusaamiseen. Huoltajia ja oppilaita rohkaistaan ottamaan yhteyttä koulun henkilökuntaan kiusaamistapauksissa.**
- 2. Tieto luokanopettajalle/luokanvalvojalle**
Opetushenkilöstö puuttuu koulupäivän aikana sääntöjenvastaiseen ja epäasialliseen käytökseen, joka kohdistuu toiseen ihmiseen. Tieto tapahtuneesta luokanopettajalle/luokanvalvojalle, joka aiemmin tulleen tiedon perusteella arvioi, onko kyse koulukiusaamisesta. Opettaja kirjaa keskustelun omiin muistiinpanoihinsa.
- 3. Keskustelu kiusatun kanssa**
Jos on kyse epäilystä koulukiusaamisesta, luokanopettaja tai -valvoja valitsee itselleen työparin ja haastattelee kiusatun oppilaan ja kirjaa keskustelun lomakkeelle. Keskustelun tavoitteena on lisätä kiusatun turvallisuuden tunnetta. Jos jostain syystä yhteistä keskustelua kaikkien osapuolten kanssa ei järjestetä, sovitaan seurantakeskustelujen ajankohdat. Epäilystä kiusaamisesta ollaan yhteydessä kaikkien osapuolten huoltajiin.
- 4. Keskustelu kiusaajan kanssa**
Kiusaamiseen osallistuneet oppilaat haastatellaan yksitellen tiiviissä aikataulussa. Keskustelut kirjataan. Keskustelun tarkoituksena on tehdä selväksi, että kiusaaminen on koulun aikuisten tiedossa ja sitä ei hyväksytä. Jos jostain syystä yhteistä keskustelua kaikkien osapuolten kanssa ei järjestetä, sovitaan seurantakeskustelujen ajankohdat kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa.
- 5. Osapuolten yhteinen keskustelu**
Järjestetään yhteinen keskustelu kaikkien osapuolten kanssa. Sovitaan seurantakeskustelujen ajankohdat. Tiedotetaan opetushenkilökuntaa, jotta he voivat tarkkailla tilannetta oppitunneilla ja välitunneilla.
- 6. Tapaaminen oppilaiden ja huoltajien kanssa**
Mikäli kiusaaminen jatkuu, kutsutaan asianosaiset oppilaat ja heidän huoltajansa keskusteluun. Huoltajat voidaan tavata myös erillisissä tapaamisissa. Tarvittaessa tapaamiseen pyydetään muita yhteistyötahoja (esim. koulupoliisi, perhesosiaalityö, etsivä nuorisotyö).
- 7. Opiskelu huollon palvelut**
Oppilashuollon palveluja tarjotaan kaikille tarvitseville oppilaille.
- 8. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu**
Mikäli koulun toimet eivät kiusaamisen lopettamiseksi riitä, ohjataan asia rikos- ja riita-asioiden sovitteluun.
- 9. Yhteydenotto perhesosiaalityöhön**
Mikäli lapsi omalla toiminnallaan vaarantaa omaansa tai toisen lapsen kasvua ja kehitystä, tehdään yhteydenotto perhesosiaalityöhön tuen ja tarvittavan avun

kartoittamiseksi. Jos vanhemmat torjuvat asioiden selvittämisen, tehdään lastensuojeluilmoitus.

10. Kurinpitotoimet

Tapauskohtaisesti otetaan käyttöön koulun kurinpitotoimet. Liite 4 Kurinpitotoimet perusopetuksessa.

Kiusaaminen on rikos

Kiusaaminen on rikollista toimintaa, kun se täyttää lainsäädännössä rikokselle asetetut tunnusmerkit. Rikostapausta epäiltäessä koulu ottaa yhteyttä poliisiin ja keskustelee menettelytavoista tapauskohtaisesti. Kiusaamiseen voidaan soveltaa mm. kunnianloukkauksen, laittomaan uhkaukseen, lievään pahoinpitelyyn ja pahoinpitelyyn liittyviä pykäläiä. Myös kiusaajan rikoskumppanina, avunantajana ja yllyttäjänä toimiminen ovat lain mukaan rangaistavia tekoja.

Kiusaaminen sosiaalisessa mediassa

Kiusaamista sosiaalisessa mediassa voi olla mm.

- pilkkaavat tai uhkaavat viestit
- juurujen tai henkilökohtaisten tietojen levittäminen
- valokuvien ja videokuvien manipulointi ja levittäminen
- toisen nimellä esiintyminen
- sulkeminen ryhmän tai keskustelun ulkopuolelle
- salasanojen huijaaminen

Tärkein askel verkkokiusaamisen ennaltaehkäisyyn on olla kotona kiinnostunut ja tietoinen lapsen tai nuoren verkkokäyttäytymisestä, ja selvittää missä kanavissa, millä nimimerkillä ja mitä sisältöä tuottaen lapsi viettää aikaa verkossa. Tärkeää on myös tiedostaa eri palveluiden käyttöehdoissa asettamat ikäraajat ja vaatia lapselta niiden noudattamista.

Kiusaamista sosiaalisessa mediassa ennaltaehkäistään koulussa keskustelemalla lasten ja nuorten kanssa hyvistä toimintatavoista netissä, opettamalla tunnistamaan kiusaamisen tunnusmerkkejä sekä toimimaan oikein, jos havaitsee itseän tai toiseen oppilaaseen kohdistuvaa kiusaamista. Lapsille ja nuorille opetetaan myös medialukutaitoa ja laillisuuskasvatusta sekä kerrotaan riskeistä, joita voi liittyä kommunikointiin netissä tuntemattomien henkilöiden kanssa. Koulussa järjestetään myös asiantuntijavierailuja esim. koulupoliisi. Koulupäivän aikana tapahtuvaan kiusaamiseen sosiaalisessa mediassa puututaan koulun toimintamallin mukaisesti.

Sovittelutoimisto

Mikäli koulussa arvioidaan tarpeelliseksi, voidaan ottaa yhteyttä [Lapin sovittelutoimistoon](#).

Lapin sovittelutoimisto tarjoaa lakisääteisen mahdollisuuden erilaisten ristiriitojen selvittämiseksi ja ratkaisemiksi. Se on maksuton palvelu, jossa ristiriidan molemmilla osapuolilla on mahdollisuus sovitteluun puolueettomasti. Osapuolet voivat kohdata toisensa luottamuksellisesti, selvittää asiat rakentavalla tavalla, vaikuttaa selvitetävän asian ratkaisuun ja sopia mahdollisesti vahinkojen korvaamisesta. Lisätietoa www.sovittelulappi.fi

Seksuaalisen häirinnän ehkäisyn menettelyohje

Mitä ovat seksuaalinen häirintä ja häirintä sukupuolen perusteella?

Seksuaalinen häirintä ja ahdistelu ovat ei-toivottua ja yksipuolista joko fyysistä tai sanallista seksuaaliväritteistä käyttäytymistä, joka on kohteelle vastentahtoista ja herättää kielteisiä tunteita. Raiskaus tai sen yritys on rikoslain alainen teko ja siitä tulee aina tehdä ilmoitus poliisille. Myös muista seksuaalirikoksista tulee asianomistajan tehdä ilmoitus poliisille. Häirintä sukupuolen perusteella on ei-toivottua käytöstä, joka perustuu sukupuoleen, mutta ei ole luonteeltaan seksuaalista.

Seksuaalinen häirintä / häirintä sukupuolen perusteella voi ilmetä:

- sukupuolisesti vihjailevina eleinä tai ilmeinä, härskeinä puheina, kaksimielisinä vitseinä sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevinä huomautuksina tai kysymyksinä,
- pornoaineistoina, seksuaalisesti värittyneinä yhteydenottoina (kirjeet, sähköpostit, puhelinsoitot ja muut mediat),
- fyysisenä kosketteluna,
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevinä yrityksinä, huomautuksina tai vaatimuksina,
- halventavana puheena toisesta sukupuolesta,
- toisen sukupuolen alentamisena,
- työpaikka- ja koulukiusaamisena, kun se perustuu kiusatun sukupuoleen.

Häirintä loukkaa opiskelu- ja työrauhaa sekä yksilönvapautta ja itsemääräämisoikeutta. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi, jos sitä jatketaan, vaikka kohteeksi joutunut ilmaisee pitävänsä sitä loukkaavana tai vastenmielisenä. Häiritsijä voi olla mies tai nainen, työntekijä tai oppilas.

Ennaltaehkäisy

Kemijärven kouluissa ennalta ehkäistään sukupuolista häirintää ja ahdistelua. Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ovat:

- aiheesta keskustellaan avoimesti tietoisuuden lisäämiseksi ja ilmiöön liittyvän tabuluonteiden purkamiseksi osana oppitunteja (ympäristöoppi, terveystieto, biologia, uskonto, elämäntietämys). Materiaalilinkkejä: www.eimeidankoulussa.fi, www.aivansamamulle.fi, www.vaestoliitto.fi/lapsijaseksuaalisuus
- jokainen puuttuu välittömästi havaitsemiinsa häirintätilanteisiin
- aihetta otetaan esiin vanhempainilloissa, jotta lisätään huoltajien tietoutta asiasta. Huoltajat voivat havaita lapsensa liittyviä häirintätilanteita vapaa-ajalla.
- menettelyohje häirinnän ehkäisemiseksi on osana koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa.
- häirinnästä aiheutuvista seuraamuksista tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja koulun henkilökuntaa oppitunneilla, vanhempainilloissa, koulun tiedotteissa sekä työpaikkakokouksissa.
- menettelyohjeet ja yhteiset pelisäännöt käydään läpi lukuvuoden alussa ja lukuvuoden aikana uusien oppilaiden kanssa luokanopettajat/-valvojan toimesta.
- henkilöstö perehdytetään ohjeisiin lukuvuoden alussa työpaikkakokouksessa,
- häirinnän esiintyvyyttä seurataan luokilla 7-9 vuosittain oppilaille tehtävässä Mitä sinulle kuuluu -kyselyllä. Häirintää esiintyessä toimenpiteistä sovitaan tapauskohtaisesti.

Kuinka toimia häirintätilanteessa?

Loukkaavaa tai epämiellyttävää käyttäytymistä ei tarvitse kenenkään sietää, eikä seksuaalisen tai sukupuolisen häirinnän kohteeksi joutuvan pitää alkaa etsiä syytä itsestään.

- Ensimmäinen toimenpide häirinnän lopettamiseksi on kertoa häiritsijälle selvästi, miltä hänen käyttäytymisensä tuntuu ja pyytää häntä lopettamaan.
- Jos häiritty ei voi tai halua ottaa yhteyttä häiritsijään tai jos häirintä kielloista huolimatta jatkuu, asiasta pitää ilmoittaa koulun aikuisille.
- Häirintätilanteet dokumentoidaan. Niistä kirjataan tapahtuma-ajat ja -paikat sekä mitä tapahtui ja keitä oli läsnä. Kirjataan eri osapuolten näkemykset. Dokumenteista voi olla apua mahdollisten myöhempien toimenpiteiden kannalta. Dokumentit säilytetään koululla.
- Sovitaan toimenpiteistä, aikatauluista ja tehtävävastuista.

Vastuu ja seuraamukset

Häirinnästä ja ahdistelusta on ensisijaisesti vastuussa häiritsijä itse.

- Jos henkilökunta havaitsee opiskelutilanteessa häirintää tai ahdistelua, on siihen välittömästi puututtava. Ensisijainen tapa puuttua ongelmaan on keskustelu, johon tarvittaessa pyydetään mukaan oppilashuollon edustaja. Kaikki häirintätapauksiin liittyvät keskustelut ovat luottamuksellisia.

- Oppilaan toiseen oppilaaseen kohdistuva häirintä selvitetään yhteistyössä monialaisen oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Mikäli toisena osapuolena on työntekijä, on työnantaja vastuullinen selvittämään tilanteen.
- Jos häirintä tai ahdistelu sisältää fyysisen koskemattomuuden tahallisen loukkauksen, asiassa voidaan soveltaa myös rikoslain pahoinpitely- tai siveellisyysrikoksia koskevia säännöksiä ja tekijä joutuu rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä. Kemijärven kouluissa on käytössä koulukohtaiset ohjeet turvallisuussuunnitelmassa väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

Asianosaisten huoltajiin ollaan yhteydessä kiusaamis-, häirintä- tai väkivaltilanteen tullessa ilmi. Huoltajien kanssa pyritään yhteistyöhön, jotta kiusaaminen, häirintä ja väkivalta saadaan loppumaan mahdollisimman pikaisesti. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta esitellään koulun lukuvuositedotteessa. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä opiskeluterveydenhuollon, perhekeskuksen ja poliisin kanssa.

Hyvinvointiryhmä seuraa suunnitelman toteutumista, arvioi sitä vuosittain sekä päivittää sitä tarvittaessa.

b. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Kemijärven lukiossa

Turvallisuuskulttuuri syntyy vuorovaikutuksesta ja välittämisestä. Suunnitelmallinen suojautuminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä luo turvallisuutta ja yhteenkuuluvuutta. Ennaltaehkäisyn vuoksi on tärkeää, että väkivallan erimuotoihin, kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen nähdään koko oppilaitoksen asiaksi ja että erilaisuuden hyväksymiseen panostetaan opetuksessa.

Väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää ehkäisevät toimet

Opiskeluryhmien ja koko oppilaitoksen hyvää yhteishenkeä kehitetään ja pidetään yllä yhteisten tapahtumien ja teemaviikkojen muodossa. Toimintaa järjestävät oppilaitoksen henkilökunta ja opiskelijat yhdessä oppilaskunta- ja tutortoiminnan puitteissa. Opiskelijakunta järjestää lisäksi hyvinvointi- ja tyytyväisyyskyselyn lukuvuosittain. Opiskelijat saavat laillisuuskasvatusta oppiaineiden puitteissa sekä asiantuntijaluennoilla.

Opiskelija saa kouluterveydenhuollon palvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut Oppilas- ja opiskeluhuoltolain 15§ ja 17§ edellyttämässä määräajassa.

Ryhmänohjaajat, opinto-ohjaaja ja kuraattori järjestävät opiskelijoiden henkilökohtaisia tapaamisia, jolloin turvallisuuteen, viihtyvyyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat otetaan esille.

Lisäksi aiheesta keskustellaan opiskeluterveydenhuollon järjestämässä terveystarkastuksissa.

Toimintamalli väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteissa

Tapauskohteisesti väkivalta-, kiusaamis- ja häirintä tapausten selvittelyyn osallistuu ryhmänohjaaja, opettajat, rehtori sekä opiskeluhuoltoryhmä ja tarvittavat muut henkilöt. Selvitystyö etenee siten, että:

- Jokainen väkivallasta, kiusaamisesta tai häirinnästä epäilty opiskelija puhutellaan. Ensin kuullaan kiusatun/uhrin versio tapahtumista. Jos tekijäksi epäilty opiskelija todetaan tekijäksi, tehdään hänelle selväksi, kuinka vakavasta rikkeestä on kysymys.
- Osapuolten kanssa sovitaan väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän lopettamisesta ja päätetään seurannasta. Tarpeen mukaan tilanteesta voidaan keskustella koko opiskelijaryhmän kanssa.
- Mikäli opiskelija on alaikäinen, ilmoitetaan huoltajille, jos väkivaltainen käytös, kiusaaminen tai häirintä jatkuu tai on vakavaa. Tällöin sovitaan yhdessä huoltajien kanssa tarvittavat tapaamiset ja jatkotoimet. Jos tekijä on täysi-ikäinen, jatkotoimet sovitaan hänen kanssaan.
- Uhrin kanssa käydään keskustelu hänen tarvitsemistaan tukitoimista ja mahdollisesta jälkipuinnista.

Huomioitavaa on, että Lastensuojelulain 25§:n mukaan mm. opetustoimi on velvollinen salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanne voi johtaa rikosilmoituksen tekemiseen, mikäli uhri kokee teon sellaiseksi. Henkilöön kohdistuneesta rikoksesta ilmoituksen poliisille tekee yleensä asianosainen itse - alle 18-vuotiailla asianomistajilla myös vanhemmillä on oikeus viedä asia poliisille. Tällaisessa tilanteessa otetaan aina heti yhteys vanhempiin ja keskustellaan tapahtumasta. Törkeissä tapauksissa (vakavia vammoja/vakavaa uhkailua/suurta vahinkoa) heti ilmoitus hätäkeskuksen kautta poliisille.

c. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa Hillatien koululla ja Kemijärven lukiossa

Koulukohtaiset pelastus- ja kriisisuunnitelmat valmistellaan yhteistyössä asianosaisten viranomaisten kanssa. Pelastussuunnitelmat päivitetään vuosittain ja kriisisuunnitelmat tarvittaessa. Liitteenä Hillatien koulun kriisisuunnitelma (Liite 5) ja Kemijärven lukion kriisisuunnitelma (Liite 6).

Suunnitelmissa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu sekä suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhoitoa. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos / luku 5.4.3)

3.1 Monialainen asiantuntijaryhmä

Kemijärven kaupungin järjestämässä opetuksessa yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan tapauskohtaisesti **monialainen asiantuntijaryhmä**. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisessä korostuu erityisesti, ryhmän ohjaajan (esiopettajan, luokanopettaja, luokanvalvoja tai erityisluokanopettaja) rooli, sillä hän on opiskelijan lähiohjaaja, joka on vastuussa opiskelijasta. Hän seuraa luokan ja yksittäisen opiskelijan opintojen edistymistä ja kehittymistä.

Monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Konsultaatiota pyytävä saa ilmaista salassa pidettäviä tietoja. Tietoja, jotka ovat välttämättömiä virka-aputehtävän, toimeksiannon tai omaan lukuun muutoin, saa antaa suoritettavan tehtävän suorittamiseksi. Muitakin tietoja saa antaa, jos niiden poistaminen suuren määrän tai verrattavan syyn vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista. Annettujen tietojen salassapidosta ja suojaamisesta on varmistuttava asianmukaisesti. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos / luku 5.4.3)

Opiskelijan omat toivomukset on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksiensa mukaisesti. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja painavasta syystä, jos se ei ole selvästi vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18§)

Kemijärven kaupungin järjestämässä opetuksessa opiskeluhoitoasian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu aina opiskelijan ja/tai huoltajan suostumukseen. Opiskelijan ja/tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen huollettavansa asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Mikäli alaikäisellä opiskelijalla on edellytykset arvioida itsenäisesti asian merkitystä, voi hän antaa suostumuksen asian käsittelyyn ja asiantuntijaryhmän kokoonpanoon.

Kemijärven lukiossa opiskelijan ryhmänohjaaja toimii asiantuntijaryhmän kokoajana ja linkkinä opiskelijaan. Jos yksittäistä opiskelijaa koskeva huoli on noussut oppilaitoksen keskuudesta. Opiskelijan oma-aloitteinen asiantuntijaryhmä kootaan siten, että opiskelija valitsee asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön. Opiskelijan omat toivomukset on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksiensa mukaisesti. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja painavasta syystä, jos ei selvästi vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

3.2 Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla: 1) edistetään kouluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja läheisten kanssa; 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 7 §].

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin TAI kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä pyynnön saapumisesta. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Kiireellisyysarvion tekee psykologi tai kuraattori. Määräaika ei ole velvoittava, jos kyseessä on yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus, tai keskustelun järjestäminen on ilmeisen tarpeetonta. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 15 §].

Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen koulunkäyntiinsä ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 15 §].

Koulun ja opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva, joka arvioi opiskelijan olevan tuen tarpeessa, on velvollinen ottamaan viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa. Työntekijän on annettava tiedossaan olevat tarvittavat tiedot tuen tarpeen arvioimiseksi. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä opiskelijan kanssa, työntekijän on annettava opiskelijalle tieto yhteydenotosta ja annettava mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä edellä todetussa määräajassa. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta, jollei muualla toisin säädetä (alaikäisen oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevaan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 16 §].

Kemijärven kaupungissa opiskeluhuollon psykologipalvelut järjestää Lapin hyvinvointialue. Perheneuvolan psykologipalvelut ovat saatavilla perhekeskuksen kautta. Perheneuvolan psykologipalveluihin kuuluvat mielenterveyspalvelut (asiakkaana koko perhe), tutkimukset kehityksen arvioinnissa sekä tuki vanhemmille kasvatuskysymyksissä ja vanhemmuudessa.

Kemijärven kaupungissa toimii kaksi kuraattoria. Kuraattori tukee ja ohjaa oppilasta, hänen läheisiään sekä oppilaitoksen henkilökuntaa. Hän opastaa ja ohjaa elämänhallintaan sekä hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Kuraattori auttaa ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa ja toimii yhteisöllisissä asioissa koko luokan ja oppilaitoksen hyvinvoinnin tukena.

Lapin työ- ja elinkeinotoimisto tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden maksuttomaan **ammatinvalintapsykologin** ohjaukseen. Ammatinvalintapsykologille hakeutumista suositellaan, kun kyseessä on lukio-opintojen keskeyttäminen tai ammatin ja uravalintaan vaikuttava sairaus. Opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijan ammatinvalinnanpsykologin ajanvaraukseen.

3.3 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on tarkoitettu peruskoululaisille ja heidän perheilleen. Se on lakisääteistä ja maksutonta perusterveydenhuollon ehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana koululta.

3.3.1 Kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyy

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- suun terveydenhuolto
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 §)

3.3.2 Määräaikaiset terveystarkastukset ja terveystarkastusneuvonta

Koko ikäluokan kattavat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon ja mahdollistavat jokaisen oppilaan ja hänen perheensä tapaamisen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen ja pyritään löytämään mahdolliset

sairaudet sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Kouluterveydenhuollon henkilöstö on avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset, joista 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastukset ovat laajoja. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos/ kouluterveydenhuolto 2014).

3.3.3 Laajat terveystarkastukset

Laajassa terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat yhdessä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi aina myös koko perheen hyvinvointia ja vanhemmat kutsutaan mukaan. Tarkastukseen sisältyy vanhempien haastattelu sekä opettajan arvio oppilaan selviytymisestä koulussa ja tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa. Terveyden edistämisen lisäksi tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan ja hänen perheensä erityisen tuen tarpeet ja järjestää tarvittava tuki sekä seurata tilanteen edistymistä yhdessä laaditun suunnitelman mukaisesti. Terveystarkastuksia tehdään myös yksilöllisen tarpeen mukaan myös muina ajankohtina, esim. koulun uusille oppilaille. Tarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetään, koska tiedetään, että tarkastuksista poisjääneiden riski syrjäytymiseen on suurempi kuin niihin osallistuneilla. Tuen tarvetta voidaan selvittää esimerkiksi ottamalla yhteyttä perheeseen tai järjestämällä kotikäynti. Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan asiakkaita yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat avoimet vastaanotot, joille oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltään vaivaavista asioista. Terveystarkastuksissa kerätään anonyymiä tietoa luokan ja koulun hyvinvointitilanteesta. Tätä tietoa hyödynnetään oppilashuollon yhteisöllisten toimenpiteiden suunnitteluun, oppilashuollon toimintasuunnitelman laadintaan ja kuntatason suunnittelutyöhön. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos/ kouluterveydenhuolto 2014).

3.3.4 Kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

Kouluterveydenhuolto tarkastaa kouluyhteisön ja ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden yhteistyössä monien muiden tahojen kanssa joka kolmas vuosi. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Kouluterveydenhuolto on mukana laatimassa koulun oppilashuollon suunnitelmaa ja siihen sisältyviä erilaisten ongelma- ja kriisitilanteiden toimintamalleja. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos/ kouluterveydenhuolto 2014).

3.3.5 Yhteistyö muun oppilashuolto- ja opetushenkilöstön kanssa

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen moniammatillista oppilashuoltoa. Se tekee kiinteää yhteistyötä opettajien, koulukuraattorin, perhe- ja mielenterveysklinikan ja muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa sekä yhteisön hyvinvoinnin edistämisen, ennaltaehkäisyyn, terveystarkastusten että yksilöllisen tuen järjestämisen osa-alueilla. Tietojen siirto tapahtuu salassapitosäännöksiä noudattaen. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 §).

Kouluterveydenhuoltoon ja koululääkäritoimintaan ei kuulu varsinainen sairaudenhoito, paitsi ensiapu koulutapaturmissa ja ensihoito-ohjeet sairastuneille. Koululaisten sairaanhoidolliset asiat hoidetaan pääsääntöisesti Hyvinvointikeskus Lapponiassa, vanhemmat varaavat tarvittaessa ajan Hyvinvointikeskus Lapponiaan.

Kemijärven perusopetuksen kouluissa huomioidaan lapsen sairauden edellyttämät tukitoimet opetuksen järjestämisessä tapauskohtaisesti. Kouluruokailussa on huomioitu erityisruokavaliot. Erityisruokavalioiden järjestäminen oppilaalle edellyttää vähintään terveydenhoitajan antaman todistuksen.

3.3.6 Lääkehoidon järjestäminen koulussa

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa perustuu oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Kouluja sekä koululaisille järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan pitää niin sanottuina lääkehoidon epätyypillisinä alueina. Näillä epätyypillisillä alueilla lääkehoitoa toteuttavat usein lääkehoitoon kouluttamattomat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä. Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Yhteistyön merkitys lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa korostuu erityisesti näillä lääkehoitoa toteuttavilla epätyypillisillä alueilla. Ennen suostumuksensa antamista lääkehoitoon ryhtyvälle työntekijälle ja hänen esimiehelleen tulee selvittää lääkitsemiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Lääkitsemiseen, silloin kun se on työnantajan hyväksymää toimintaa, liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin. (STM 2005:32, STM 2010:9)

3.3.7 Koulutus lääkehoitoon

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö voi osallistua luonnollista tietä annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai tilannekohtaisen harkinnan ja riittävän lisäkoulutuksen jälkeen. Koulutuksen antaa laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö ja kirjallisen luvan terveydenhuollon toiminnasta vastaava lääkäri. Yleensä erikoissairaanhoidon diabeteshoitajat antavat pistosopetuksen ja kirjallisen pistosluvan diabeetikkolapsen hoitoon osallistuville. Opetuksen ja pistosluvan voi antaa myös perusterveydenhuollossa toimiva terveydenhuollon ammattihenkilö, esimerkiksi terveydenhoitaja. Diabeteshoitajalla tai muulla hoitajalla tulee tätä varten olla yksikkönsä diabetislääkärin tai ylilääkärin valtuutus pistosopetukseen. Lääkehoidon osaaminen tulee varmistaa säännöllisesti. Lisäkoulutuksen järjestäjä vastaa lääkehoidon koulutuksen laadusta, laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö näytön vastaanottamisesta ja luvan myöntänyt lääkäri tehtävän edellyttämien osaamisen ja lisäkoulutuksen tason määrittelystä. (STM 2005:32, STM 2010:9).

3.3.8 Lääkitys koulupäivän aikana

Tyypillisiä pidempiaikaisia lääkitystarpeita koulussa ovat diabeetikoiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi vaikeasti

allergisilla, astmaatikoilla tai epileptikoilla. Myös muut pitkäaikaissairaudet tai kehitysvammaisuus voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana. Usein työntekijän tehtävänä on annostella huoltajan toimittama lääkeannos, mikäli se on tarkoitettu koulussa tai aamu- tai iltapäivätoiminnassa otettavaksi. Tällöin ohjeesta ja lääkkeen toimittamisesta vastaa ensi sijassa huoltaja ja lääkkeen antamisesta toimintayksikön työntekijä.

Opiskeluterveydenhuoltoon ja -lääkäritoimintaan ei kuulu varsinainen sairaudenhoito, paitsi ensiapu koulutapaturmissa ja ensihoito-ohjeet sairastuneille. Opiskelijoiden sairaanhoidolliset asiat hoidetaan pääsääntöisesti Hyvinvointikeskus Lapponiassa.

Opiskeluterveydenhuollosta vastaa Hyvinvointikeskus Lapponia. Terveystieteiden vastuu on järjestetty Kemijärven lukion tiloissa torstaisin. Muina aikoina vastaanotto tapahtuu ajanvarauksella. Hänen vastaanottoaikansa ja yhteystietonsa ovat opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja oppilaitoksen henkilökunnan tiedossa. Vastaanotto toiminnan lisäksi terveydenhoitajan tavoittaa muina aikoina puhelimitse, sähköpostilla tai Wilman kautta. Terveystietojen tiedot toiminnasta opinto-oppaassa, Wilmassa ja oppilaitoksen ilmoitustauluilla

Terveystietojen osallistuu säännöllisesti opiskeluhuoltoryhmän työskentelyyn. Terveystietojen osallistuu myös vanhempainiltoihin sekä muuhun kotiin ja koulun yhteistyöhön sekä toimii kaupungin moniammatillisissa verkostoissa.

Esioppilaiden terveydenhuolto toteutetaan tiiviissä yhteistyössä neuvolan kanssa, mutta kuitenkin niin, että esioppilaat ovat kouluterveydenhuollon piirissä.

3.4 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuolto on osa toisen asteen oppilaitosten opiskeluhuoltoa. Sillä edistetään terveyttä ja opiskelukykyä sekä opiskeluyhteisön hyvinvointia. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta.

Kunnan perusterveydenhuollon on opiskeluterveydenhuollon palveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, muun opiskelijahuolto- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Lapin hyvinvointialue vastaa opiskeluhuollon opiskeluterveydenhuoltopalvelujen järjestämisestä.

3.4.1 Opiskeluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät

- oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
- opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukykyyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen

oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti

- terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto mukaan lukien
- opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen (Terveystarkastuslaki 1326/2010 17 §)

3.4.2 Terveystarkastukset

Lukio opiskelijalle järjestetään terveydenhoitajan tarkastus ensimmäisenä opiskeluvuonna. Lääkärintarkastus tehdään ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna koululääkärin toimesta, jollei sitä ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä. Lääkärintarkastus järjestetään aina ensimmäisenä opiskeluvuonna opiskelijalle, joka on erityisopetuksessa tai jonka terveydentilan ja opiskelukykyä selvittäminen on tarpeellinen opiskelualan tai tulevan ammatin vuoksi (VNA 338/2011). Näiden lisäksi opiskelijalle voidaan varata aika lääkärille Hyvinvointikeskus Lapponian kautta.

Oppilaskohtaisissa terveystarkastuksissa ja terveystapaamisissa kiinnitetään huomiota nuoren hyvinvointiin laaja- alaisesti. Sekä fyysisiä että psyykkisiä kuormitustekijöitä arvioidaan ja tarvittaessa reagoidaan varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti erilaisiin tilanteisiin nopeasti. Lukion työskentelyilmapiirin ja sosiaalisten suhteiden oppilaalle tai opiskelijalle antamaan tukeen kiinnitetään huomiota erilaisissa tilanteissa. Työsuojelulaki (19.8.1994/763)

Terveysneuvontaa annetaan opiskeluterveydenhuollon vastaanotolla yhteistyössä yksilön ja perheen kanssa niin, että se tukee tiedon soveltamista käytäntöön sekä vastuun ottamista omasta terveydestä ja hyvinvoinnista. Terveysneuvonta pohjautuu näyttöön perustuvaan tietoon. Neuvonta tukee ja pyrkii edistämään itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja, hyvää kuntoa ja mielenterveyttä sekä ehkäisee koulukiusaamista. Opiskelijalle annetaan tietoa ammatissa toimimisen edellytyksistä sekä työhön ja ammattiin liittyvistä terveydellisistä vaaratekijöistä.

3.4.3 Opiskeluyhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

Opiskeluterveydenhuollossa työskentelevät huolehtivat siitä, että oppilaitoksessa suoritetaan yhdessä työterveyshuollon työntekijöiden kanssa terveydellisten olojen valvontatarkastus säännöllisesti. Tähän osallistuvat terveydensuojeluviranomaisten,

koulutoimen, työsuojelun ja opiskeluterveydenhuollon edustajat. Tarkastuksen tuloksista tiedotetaan kaupungin tekniseen toimeen mahdollisten korjaustarpeiden osalta.

Opiskeluterveydenhuollon henkilöstö osallistuu omalta osaltaan lukion ensiapuvalmiuden suunnitteluun ja toteutukseen.

Opiskeluterveydenhuolto edistää opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta toiminnoilla, jotka kohdistuvat oppilaitoksen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen ympäristöön. Opiskeluympäristön terveellisyyttä edistetään

seuraamalla ja parantamalla fyysisiä opiskeluolosuhteita ja niiden turvallisuutta,

edistämällä tukea antavan ja vuorovaikutteisen oppimisilmapiirin syntymistä,

tukemalla opintojen järjestämistä hyvinvointinäkökohdat huomioiden,

tukemalla opiskeluyhteisöjen toimivuutta antamalla niiden käyttöön terveydenhuollon asiantuntija-apua ja toimimalla aktiivisessa yhteistyössä hyvinvoinnin edistämiseksi ja

lisäämällä opiskelijoiden tietoisuutta toimintansa vaikutuksista.

3.4.4 Yhteistyö muun oppilashuolto- ja opetushenkilöstön kanssa

Terveyden edistämistä tulee tehdä yksilön, ryhmän ja yhteisön tasoilla.

Opiskeluterveydenhuollon työntekijöille muodostuu työn kautta käsitys nuorten hyvinvoinnin ja pahoinvoinnin tilasta. Muodostuneen käsityksen jakaminen muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa on tärkeä osa opiskeluterveydenhuoltoa.

Opiskelijoiden opiskelukykyä edistetään yksilöön kohdistuvan toiminnan lisäksi myös koko opiskeluympäristöön kohdistuvalla toiminnalla, joka vaikuttaa mm. opiskelijan arvoihin, asenteisiin, opiskelumotivaatioon ja opiskelutytyväisyyteen. Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalveluita. Opiskeluterveydenhuollon palvelut sisältävät opiskelijoiden kansanterveystlain nojalla järjestettävät terveyden- ja sairaanhoidon palvelut mukaan lukien suun terveydenhuollon sekä perusterveydenhuollon osana toteutettavat mielenterveyden palvelut. Varhainen puuttuminen ongelmiin ja asianmukaisesti tuki- ja hoitopalveluihin ohjaaminen on tärkeää. Hyvä ja joustava yhteistyö erikoissairanhoidon ja muiden erityispalveluiden tuottajien kanssa on osa sairaanhoidon palveluiden järjestämistä. Tämän lisäksi opiskeluterveydenhuoltoon voidaan sisällyttää erikoissairanhoidon palveluita, mikäli ne katsotaan tarkoituksenmukaisiksi.

Parhaat tulokset terveyden edistämiseksi saavutetaan, kun työtä tehdään yhdessä laajalla rintamalla monen eri toimijan voimin. Tietoja ja taitoja on oppilaiden ja opiskelijoiden lisäksi annettava vanhemmille, muille perheenjäsenille sekä kaikille ammatti- ihmisille, jotka työskentelevät lasten ja nuorten parissa.

Terveyskasvatus on tärkeä osa opiskelijoiden terveyden edistämistä. Sen tavoitteena on pyrkiä vaikuttamaan opiskelijoiden tietoihin, asenteisiin ja käyttäytymiseen terveyttä

edistävästi. Tarkoituksena on, että jokainen opiskelija ymmärtää terveyden merkityksen, omaksuu terveyttä edistävät elämäntavat sekä tietää oman vastuunsa itsensä ja ympäristönsä terveydestä ja hyvinvoinnista. Tavoitteena on lisätä opiskelijoiden tietoja ja taitoja oman terveyden ylläpitämisessä ja edistämässä sekä itsehoidossa. Elämönhallinnan taitojen ja valmiuksien oppiminen on tärkeää. Opiskeluterveydenhuollon työntekijät osallistuvat osaltaan koulun opetussuunnitelmatyöskentelyyn ja tuovat sitä kautta omaa ammattiosaamistaan koulu yhteisön käyttöön.

Terveyskasvatusta annetaan myös terveystiedon oppitunneilla, mikä tukee nuoren kokonaistietämystä hänen terveyteensä vaikuttavista asioista. Lisäksi oppilaitoksen koko henkilöstö osallistuu ryhmätilanteiden ohjaukseen ja erilaisiin terveyttä ja hyvinvointia edistävien tempausten tai teemapäivien järjestelyyn oppilaitoksessa.

3.4.5 Lääkehoito opiskeluterveydenhuollossa

Tyypillisiä pidempiaikaisia lääkitystarpeita koulussa ovat diabeetikoiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi vaikeasti allergisilla, astmaatikoilla tai epileptikoilla. Myös muut pitkäaikaissairaudet voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana. Kemijärven lukiossa opiskelijat huolehtivat pääsääntöisesti lääkehoidostaan itse.

Lääkehoidon toteuttaminen oppilaitoksessa perustuu opiskelijan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja oppilaitoksen johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä. Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Yhteistyön merkitys lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa korostuu erityisesti näillä lääkehoitoa toteuttavilla epätyypillisillä alueilla. Ennen suostumuksensa antamista lääkehoitoon ryhtyvälle työntekijälle ja hänen esimiehelleen tulee selvittää lääkitsemiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Lääkitsemiseen, silloin kun se on työnantajan hyväksymää toimintaa, liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö voi osallistua luonnollista tietä annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai tilannekohtaisen harkinnan ja riittävän lisäkoulutuksen jälkeen. Koulutuksen antaa laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö ja kirjallisen luvan terveydenhuollon toiminnasta vastaava lääkäri. Yleensä erikoissairaanhoidon diabeteshoitajat antavat pistosopetuksen ja kirjallisen pistosluvan diabeetikolapsen hoitoon osallistuville. Opetuksen ja pistosluvan voi antaa myös perusterveydenhuollossa toimiva terveydenhuollon ammattihenkilö, esimerkiksi terveydenhoitaja. Diabeteshoitajalla tai muulla hoitajalla tulee tätä varten olla yksikkönsä diabeteslääkärin tai ylilääkärin valtuutus pistosopetukseen. Lääkehoidon osaaminen tulee varmistaa säännöllisesti. Lisäkoulutuksen järjestäjä vastaa lääkehoidon koulutuksen

laadusta, laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö näytön vastaanottamisesta ja luvan myöntänyt lääkäri tehtävän edellyttämän osaamisen ja lisäkoulutuksen tason määrittelystä. (STM 2005:32, STM 2010:9)

3.5 Opettajan rooli yksilökohtaisessa opiskeluhoollissa

3.5.1 Luokanvalvojan ja luokanopettajan tehtävät

Tukiprosessin etenemisjärjestys on seuraava:

1. Oppilaan havainnointi:

- muutokset motivaatiossa ja opiskelumenoestyksessä.
- Wilma-merkintöjen seuranta: myöhästymiset ja poissaolot, tuntikäyttäytyminen, tuntihäirintä sekä mahdolliset rangaistukset.
- Lv/lo järjestää vanhempainvartteja ja tarpeen mukaan luokkakohtaisia vanhempainiltoja

2. Huolen herätessä oppilaasta lv/lo keskustelee oppilaan kanssa ja kirjaa tiedon esim. päiväkirjaan.

3. Lv/lo on yhteydessä huoltajaan puhelimitse, Wilman kautta tai järjestää vanhempainvartin.

4. Lv/lo kerää kaikilta oppilasta opettavilta opettajilta heidän huomionsa ja kokoaa tiedon mahdollista oppimisen tuen tai monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumista varten.

5. Lv/lo kokoaa tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän tai oppimisen tuen ryhmän. Huoltajalta on pyydettävä lupa monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanosta kulloisenkin tarpeen mukaan.

On tärkeää, että lv/lo kirjaa asiat ja käydyt keskustelut päiväkirjaansa sekä Wilmaan. Lv/lo voi koko prosessin ajan konsultoida oppilashuollon työntekijää.

3.5.2 Ryhmänohjaajan tehtävät

Lukio-opintojen alkaessa opiskelijat nimetään ohjausryhmään. Kunkin ryhmän ryhmänohjaajan tehtävänä on oman ryhmänsä osalta vastata kodin ja koulun välisestä tiedotuksesta sekä ottaa huolta aiheuttava asia puheeksi opiskelijan ja tämän huoltajien kanssa. Ryhmänohjaaja on ryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaaja, joka perehdyttää opiskelijat oppilaitoksen käytäntöihin ja toimintatapoihin. Hän tutustuu ryhmänsä opiskelijoihin, haastattelee jokaisen opiskelijan henkilökohtaisesti, seuraa heidän opintojensa etenemistä ja poissaoloja. Hän on tarvittaessa yhteydessä opiskelijoiden huoltajiin. Ryhmänohjaaja tapaa ryhmänsä säännöllisesti (vähintään kerran viikossa ryhmänohjaustunnilla) ja tiedottaa ajankohtaisista asioista. Ryhmänohjaaja tuo ryhmänsä yhteisiä asioita opiskeluhoollotyöryhmän käsittelyyn. Ryhmänohjaaja on se henkilö, jolle muut opettajat ensisijaisesti tiedottavat opiskelijasta tuntemastaan huolesta.

3.5.3 Aineenopettajan tehtävät

Kun **1.–9. luokilla** aineenopettajalla herää huoli oppilaasta, hän kertoo siitä luokanvalvojalle tai luokanopettajalle.

1. Aineenopettaja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan. Yhteydenotot kirjataan päiväkirjaan ja Wilmaan.
2. Aineenopettaja sopii oppilaan kanssa tarvittavista tukitoimista.
3. Aineenopettaja keskustelee mahdollisista jatkotoimista (vanhempainvartti, monialainen asiantuntijaryhmä, konsultointi oppimisen tuen ryhmässä) oppilaan, huoltajan, luokanvalvojan, luokanopettajan ja erityisopettajan kanssa.

Kemijärven lukiossa aineenopettaja ohjaa ja tukee jatkuvasti opiskelijaa oman aineensa opiskelussa sekä antaa tarvittaessa erityistukea tai tukiovetusta. Aineenopettaja myös havainnoi opiskelijaa oppituntien aikana ja informoi ryhmänohjaajaa mahdollisista poissaoloista ja huolestuttavasta käyttäytymisestä.

3.6 Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppilaalla on oikeus saada työpäivinä opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilasta autetaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä haasteissa eri tukimuodoin. Tuki määräytyy yksilöllisesti tuen tarpeen laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien aloittaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa. (Laki perusopetuslain muuttamisesta 642/2010 30§).

Kemijärven perusopetuksessa painotetaan perusopetuslain hengen mukaisesti oppimisen ja koulunkäynnin pulmien ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Käytössämme on luokanopettajan ja luokanvalvojan teettämä lukuvuositainen Oppimisen tuen kysely (ks. Oppimisen tuen kysely 3.3.1.2).

3.6.1 Yhteistyö yleisen tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä

Perusopetuslain (10/2010) mukaan oppilaan oppimisen tuki on kolmiportainen: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tuen piirissä ovat kaikki koulun oppilaat. Yleisessä tuessa tukitoimia voivat olla esimerkiksi opetuksen erilaiset pedagogiset ratkaisut, eriyttäminen, tukiovetus, osa-aikainen erityisopetus ja joustavat opetusryhmät. Tukea antavat luokanopettajat/luokanvalvojat, aineenopettajat ja/tai erityisopettajat.

Mikäli yleinen tuki ei riitä, oppilaalle laaditaan tehostettua tukea varten pedagoginen arvio, missä arvioidaan oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen kokonaistilannetta. Tehostettua tukea varten oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma, joka tehdään yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa – tavoitteena on tukea oppilasta yleisopetuksen oppimäärän

suorittamisessa ja koulunkäynnin sujumisessa. Tehostettua tukea annetaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti oppilaalle laaditun oppimissuunnitelman mukaan. Tehostetun tuen tukitoimina ovat muiden muassa erilaiset pedagogiset ratkaisut, opetuksen eriyttäminen, erityiset painoalueet, tukiopeetus ja osa-aikainen erityisopetus.

Mikäli oppilas ei saavuta yleisopetuksen oppimäärää tai tehostettu tuki ei muuten riitä laaditaan pedagoginen selvitys, missä arvioidaan oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen kokonaistilannetta. Erityisen tuen toteuttamiseksi oppilaalle laaditaan yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Erityisen tuen oppilaat opiskelevat joko yleisopetuksen luokassa tai pienryhmässä. Erityisen tuen tukitoimina ovat muiden muassa erilaiset pedagogiset ratkaisut, opetuksen eriyttäminen, erityiset painoalueet, opetuksen yksilöllistäminen, tukiopeetus, ohjaajan tuki ja osa-aikainen erityisopetus. (Laki perusopetuslain muuttamisesta 642/2010 16 §, 16a §, 17 § ja 17a §).

Kemijärven lukion opiskelijoilla on oikeus erityisopetukseen. Erityisopettaja pitää lukemisen ja kirjoittamisen taitojen seulovan testin kaikille lukiolaisille ja lisäksi tarvittaessa yksilötestejä. Erityisopettaja tukee opiskelijoita ryhmässä tai yksilöllisesti opiskeluun ja oppimiseen liittyvissä haasteissa ja on mukana tuen arvioinnissa ja suunnittelussa sekä kirjaa tukitoimet pedagogisen tuen suunnitelmaan. Erityisopettaja on mukana opiskeluhuollollisessa työskentelyssä sekä konsultoi aineenopettajia oppimisen tukeen liittyvissä kysymyksissä.

3.6.1.1 Oppimisen tuen ryhmä

Uudistunut lainsäädäntö erottaa toisistaan oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa säädetyn oppilashuollon ja perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen. Edellä mainitut tuen muodot ovat juridiselta statukseltaan erilaisia. Monialaiseen oppimisen tuen ryhmään voivat kuulua rehtori, luokanopettaja/luokanvalvoja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi ja yhtenäiskoulussa opinto-ohjaaja. Oppilas tai huoltaja ei voi kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Sen sijaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen oppilashuolto ja sen palvelujen vastaanottaminen on oppilaalle ja huoltajalle vapaaehtoista sekä suostumukseen perustuvaa.

Oppimisen tuen ryhmä arvioi ja valvoo annettujen tukitoimien toimivuutta ja riittävyttä sekä käsittelee ja hyväksyy pedagogiset arviot ja selvitykset.

3.6.1.2 Koulunkäynnin tuen kysely

Luokanopettaja ja luokanvalvoja teettävät lukuvuosittain omaa luokkaansa koskevan Oppimisen tuen kyselyn.

- Luokkien 1., 5. ja 8. oppilaille tehdään laajat terveystarkastukset ja muille luokille Oppimisen tuen kyselyt. Oppimisen tuen kysely toimii Kemijärven perusopetuksen koulujen toimintamallina, jonka tavoitteena on koulunkäynnin ja oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy sekä riittävä ja varhainen tuki. Oppilailta ja huoltajilta saadun palautteen mukaisesti luokanopettaja ja luokanvalvoja ryhtyvät tarvittaviin tukitoimiin.

- Lisäksi järjestetään ns. luokittainen palautekeskustelu, missä ovat läsnä yläluokilla rehtori, oppilaanohjaaja ja erityisopettaja, alaluokilla rehtori ja erityisopettaja. Palautekeskustelussa keskustellaan luokan ja oppilaiden koulunkäynnin ja oppimisen sujumisesta ja tuen tarpeesta.
- Mikäli kyselyssä tai palautekeskustelussa ilmenee oppilashuollollisia asioita, etenee niiden hoito oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti (monialainen asiantuntijaryhmä).

3.6.2 Sairaalakoulussa olevan lapsen ja nuoren opettaminen

Oikeus opetukseen kuuluu myös sairaalassa oleville lapsille. Peruskoululain 4 §:n mukaan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista. (www.edu.fi, 14.1.2015).

Sairaalakoulu on silta lapsen arkeen. Koulu on normaalia, ikätasoon kuuluvaa toimintaa vaikeassakin elämäntilanteessa. Koulu tukee tervettä puolta lapsen elämässä. Sairaus ei ole este opiskeluun. Lapsella on oikeus oppilaana oloon ja oppimiseen sairaalassa ollessaan. Sairaalaopetuksen määrä ja opetusjärjestelyt riippuvat oppilaan terveydentilasta. Esimerkiksi tartuntavaarassa olevien lasten opetus järjestetään vuoteen vierellä yksilöopetuksena. Kun lapsi voi liikkua vuoteen/ pyörätuolin avulla tai omin jaloin, oppilaat saavat ryhmäopetusta sairaalan koulutiloissa. Mielenterveyden pulmista kärsivät oppilaat saavat yksilöopetusta osastolla, jos kyseessä on esim. kriisi- tai vierihoito. Lasten- ja nuortenpsykiatrisessa avo- tai osastohoidossa olevien oppilaiden opetus toteutetaan sairaalakoulussa pienryhmä- tai luokkamutoisena erityisopetuksena. (www.edu.fi, 14.1.2015).

Hoitojaksojen lyhentyessä sairaalakouluissa on kehitetty lisäpalvelumuotoja nivelvaiheisiin, joissa oppilas on tulossa hoitoon tai palaamassa hoitojakson jälkeen omaan kouluunsa. Sairaala- ja kotikoulu järjestävät yhteisiä neuvotteluja. Opettajat ja oppilashuollon henkilöt voivat olla myös puhelinyhteydessä sairaalakoulun henkilöstöön. Joissakin sairaalakouluissa hoitojonossa oleva oppilas voi saada odotusajaksi koulupaikan sairaalakoulussa. (www.edu.fi, 14.1.2015).

Sairaalan lapsen ja nuoren opetuksessa yhteistyön tärkeys korostuu. Jos lapsella on terveyteen liittyviä ongelmia, opettaja saa tietoa lääkityksestä, apuvälineistä, terapioista, kuntoutumiskeinoista jne. keskusteluissa huoltajien ja koulun oppilashuoltoryhmän kanssa. Huoltajien suostumuksella saa lisätietoa oppilasta hoitavilta henkilöiltä sekä sairaalakoulusta. Somaattisesti pitkäaikaissairailta lapsilla voi olla vaikeuksia hyväksyä sairautensa ja oppia elämään sen kanssa. Tämä tulee huomioida koulussa, jotta kohtuuttomia oppimisen esteitä ei pääse syntymään. Oppilaiden mielenterveyden pulmat aiheuttavat usein syyllisyyttä, huonommuudentunnetta ja häpeää sekä lapsissa että heidän huoltajissaan. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä koulun oppimisympäristöissä tulee korostua arvostava, ammatillinen aikuisuus. Sen avulla voidaan kohdata kipeitäkin asioita ja auttaa oppilasta löytämään paikkansa kouluyhteisössä tasavertaisena toimijana. (www.edu.fi, 14.1.2015).

3.6.3 Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä

Joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa perusopetuksen 7—9 vuosiluokkien oppilas. Poikkeuksellisesti joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa myös perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa säädettyä erityisopetusta saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena. [Perusopetusasetus 9 b § (29.12.2009/1768)]. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös, joka valmistellaan moniammatillisesti oppilashuoltotyössä. Joustavan perusopetuksen oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa tai henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS).

Oppilas valitaan joustavan perusopetuksen toimintaan oppilaan tai hänen huoltajiensa tekemän hakemuksen ja haastattelun perusteella. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Otettaessa oppilaita joustavan perusopetuksen toimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. [Perusopetusasetus 9 b § (29.12.2009/1768)]

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaita, jotka ovat vaarassa jäädä ilman perusopetuksen päättötodistusta. Samalla pyritään ehkäisemään toisen asteen koulutuksesta pois jäämistä ja koulutuksen keskeyttämistä. Toimintamallin avulla kehitetään perusopetukseen yksilöllisiä, oppilaiden erilaiset tarpeet huomioivia toimintatapoja ja opetusmenetelmiä. Joustavassa perusopetuksessa korostuvat toiminnallisuus, erilaisten oppimisympäristöjen käyttö ja työssäoppiminen. (www.minedu.fi, 8.1.2015).

Kemijärven kaupungissa joustava perusopetus järjestetään Hillatien koululla. Ryhmässä työskentelevät opettaja ja koulunkäynninohjaaja.

3.7 Opiskeluhuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Lastensuojelulaki määrittelee opiskeluhuollon tuesta seuraavaa:

Hyvinvointialueen tulee olla edustettuna lapsen tekemäksi ilmoitetun rangaistavan teon esitutkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä sekä käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta tai oppilaitoksesta erottamista koskevaa asiaa opetustoimesta vastaavassa toimielimessä tai oppivelvollisuuslain (1214/2020) 4 §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestäjän toimielimessä, jollei hyvinvointialue arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta. Hyvinvointialueen tulee tarvittaessa ohjata lapsi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaiseen sovitteluun. (Laki lastensuojelulain muuttamisesta 610/2022)

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi.

Lukiolaki määrittelee kurinpidosta lukiossa seuraavaa:

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määrääjäksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määrääjäksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitovaroituksia. (Lukiolaki 714/2018, 41§)

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. (Lukiolaki 714/2018, 41§)

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. (Lukiolaki 714/2018, 41§)

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua. (Lukiolaki 714/2018, 41§)

3.8 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys

Kun yksittäisen opiskelijan opiskeluhoollon asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava tarpeelliset tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 20 §).

Monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon rekisteriä ylläpitää koulu. Opiskeluhoitokertomuksiin tallennetaan oppilaitoksen toteuttamassa monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhoollon laadittavat opiskeluhoitokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat.

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 21 §). Koulujen opiskeluhuoltorekisterit ovat Wilma-järjestelmässä. Lisäksi opiskeluhuoltokertomus tulostetaan (monialaisen asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö) ja arkistoidaan rehtorin huoneeseen.

Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- asian aihe ja vireille panija;
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimet;
- tiedot asian käsittelystä asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- toteutetut toimet;
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 20 §).

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 20 §).

4. Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhuoltotyötä suunniteltaessa ja toteuttaessa turvataan se, että oppilaan ja huoltajan näkemyksiä kuunnellaan. Opiskeluhuollollisia palveluja ovat mm. kouluterveydenhoito, psykologi- ja kuraattoripalvelut (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §).

Oppilaiden ja vanhempien osallisuus on opiskeluhuoltotyötä ohjaava periaate. Se vahvistaa hyvinvointia ja sitouttaa koko koulu yhteisön työskentelemään yhteiseksi parhaaksi. Oppilaiden osallisuutta yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelussa ja toteuttamisessa edistetään kunkin kykyihin ja ikäkehitykseen sopivilla vastuilla. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos / luku 5.4.2).

Kemijärven perusopetuksessa oppilaat osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön suunnitteluun ja toteuttamiseen oppilaskuntatyön, kummiluokkatoiminnan ja tukioppilastoiminnan kautta. Oppilaskunnan edustajat osallistuvat tarvittaessa koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän toimintaan. Opiskeluhuollolliset näkökulmat, kuten hyvinvoinnin edistäminen sekä terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen, otetaan huomioon opetusryhmissä ja opetusta suunniteltaessa.

Oppilaat arvioivat opiskeluhuoltotyötä antamalla palautetta opiskeluhuollon osa-alueista ja vastaamalla erilaisiin kyselyihin, esim. kouluruoka-kyselyt ja Koulunkäynnin tuen -kysely.

Huoltaja voi osallistua yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön suunnitteluun ja toteuttamiseen vanhempainneuvoston kautta. Vanhempainneuvoston mielipiteitä ja näkemyksiä kysytään esim. järjestyssääntöjä laadittaessa, opetussuunnitelmatyössä ja vastaavissa hankkeissa. Vanhempainneuvosto suunnittelee ja toteuttaa erilaisia tapahtumia ja tempauksia, jotka edistävät oppilaiden ja heidän perheidensä hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Luokkakohtaista opiskeluhuoltotyötä voidaan suunnitella esim. vanhempainilloissa. Huoltaja voi arvioida oppilashuoltotyötä antamalla palautetta eri oppilashuollon osa-alueista ja vastaamalla erilaisiin kyselyihin mm. lukuvuoden palautekysely. Opiskeluhuollon ohjausryhmän ja koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän kokousmuistiot toimitetaan tiedoksi vanhempainyhdistykselle. Opiskeluhuoltoasioista tiedotetaan myös lukuvuositedotteessa ja Wilma-tiedotteissa.

Kemijärven lukiossa toimii opiskelijakunta. Lukiolain mukaan jokaisella oppilaitoksella tulee olla opiskelijoista muodostuva oppilaskunta (opiskelijakunta), jonka tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Opiskelijakunta käyttää opiskelijoiden puhevaltaa päätettäessä opintoihin ja muihin opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavista asioista. (Lukiolaki 31§) Opiskelijakunnan jäseniä ovat kaikki koulun opiskelijat, ja sitä johtaa opiskelijakunnan yhteisesti valitsema hallitus. Opiskelijakunta voi vaikuttaa koulun käytäntöihin ja kehittää koulun toimintaa. Opiskelijakunta toimii aktiivisesti järjestäen erilaisia tapahtumia pitkin lukuvuotta. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän

kokouksissa on edustus oppilaitoksen opiskelijakunnasta. Edustajana toimii pääsääntöisesti kulloinkin valittava opiskelijakunnan hallituksen edustaja. Opiskelijat pääsevät vaikuttamaan yhteisölliseen opiskeluhuoltoon toimimalla, tutoropiskelijana tai pyrkimällä nuorisovaltuustoon.

Kemijärven lukiossa toimivat tutoropiskelijat, jotka ovat linkki opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä. Tutortoimintaan hakemalla tai tutoreille omia ajatuksiaan kertomalla, on mahdollista vaikuttaa koulun viihtyvyyteen ja muihin asioihin sekä uusien opiskelijoiden ohjaukseen. Tutorkoulutus järjestetään yhteistyössä Kemijärven kaupungin nuorisopalveluiden kanssa.

Kemijärven kaupungin nuorisotoimessa toimii nuorisovaltuusto, jossa on oppilaita/opiskelijoita eri kouluista. Kemijärven lukiosta on kaksi opiskelijaa mukana nuorisovaltuuston toiminnassa. Nuorisovaltuusto voi kerätä ja viedä eteenpäin päättäjille opiskelijoiden ideoita ja toivomuksia. Nuorisovaltuusto aktivoi opiskelijoita toimimaan ja vaikuttamaan yhteisten asioiden hyväksi.

Kemijärven lukion tulee olla aloitteellinen myönteisen yhteistyön käynnistämisessä ja ylläpitämisessä huoltajien kanssa. Yhteistyö huoltajien kanssa alkaa jo perusopetuksen yhdeksäsluokkalaisten suunnitellessa hakeutumista lukiokoulutukseen. Huoltajat saavat yhdeksännen luokan vanhempainillassa yleisesti tietoa siitä, mitä siirtymävaihe toiselle asteelle merkitsee. Toisen asteen koulutusvaihtoehtojen esittelyssä kerrotaan, mitä lukio-opiskelu vaatii ja mitä mahdollisuuksia lukio-opinnot tarjoavat. Saadun tiedon avulla huoltajilla on valmiudet ohjata nuoria kartuttamaan peruskoulun loppuvaiheessa riittävät opiskeluvaihtoehdot lukio-opintoihin.

Lukio-opintojen aikana huoltajat saavat tietoa siitä, mitä lukiossa opiskelu käytännössä tarkoittaa ja miten aine- ja kurssivalinnat vaikuttavat ylioppilaskirjoituksiin sekä jatko-opintoihin hakeuduttaessa. Vanhempainiltoja järjestetään oppilaitoksissa lukuvuositain. Näissä vanhempainilloissa on mukana myös ammatillista peruskoulutusta tarjoavien toisen asteen oppilaitosten ns. kaksoistutkintoa opiskelevien huoltajat. Saadun tiedon avulla huoltajat voivat tukea nuoria opiskeluohjelmien laatimisessa opiskelijan voimavarat huomioiden.

Nuoren opiskelun ja hyvinvoinnin tukemisen tärkein yhteistyökumppani oppilaitokselle on huoltaja. Jos alle 18-vuotiaalla opiskelijalla on luvattomia poissaoloja, opinnot eivät etene normaalisti tai muita huolestuttavia asioita ilmenee, otetaan oppilaitoksesta yhteyttä kotiin. Opiskelijan mahdollisesti tarvitsemat tukipalvelut suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja asiantuntijaryhmän kanssa. Yhteistyössä korostetaan aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan omaa itsenäisyyttä ja vastuullisuutta opiskelustaan. Opiskelija voi 18 vuotta täytettyään antaa luvan vanhempiensa ja oppilaitoksen yhteydenpitoon. Oppilaitos kannustaa kyseiseen menettelyyn, jotta yhteistyö huoltajien kanssa säilyisi mahdollisimman katkeamattomana opintojen päättymiseen asti.

5. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen järjestäjä ja koulun hyvinvointiryhmä seuraavat opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutos / luku 5.4.1). Varsinainen arviointikeskustelu käydään lukuvuoden viimeisessä oppilaitoksen hyvinvointiryhmässä ja kerran lukuvuodessa opiskeluhoitoon ohjausryhmässä. Lukuvuosittain toteutetaan opiskeluhoitoon arviointikysely vuosiluokille 0–3 ja 4-luokasta ylöspäin. Kyselyllä kartoitetaan erityisesti opiskeluhoitoon kehittämiskohteita, minkä pohjalta opiskeluhoitoon ohjausryhmä työskentelee. Kyselyyn vastaavat oppilaat, huoltajat, opetushenkilöstö (mukaan lukien esiopetuksen kasvatushenkilöstö) sekä opiskeluhoitoon toimijat. Opiskeluhoitopalveluita tarjoavat tahot toimittavat opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvien kyselyjen ja selvitysten tulokset oppilaitoksen hyvinvointiryhmälle aina tuloksia saatuaan. Tällaisia kyselyjä ovat mm. opiskelijan arvio omasta ja luokkayhteisönsä hyvinvoinnista, laajojen terveystarkastusten yhteenvedot, kouluterveyskyselyt, lukuvuoden palautekysely ja muut koulussa tehdyt opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvät selvitykset. Oppilaitoksen hyvinvointiryhmä käsittelee saatuja tuloksia säännöllisissä kokouksissaan ja päättää toimenpiteistä, kuten keskeisistä tuloksista tiedottamisesta ja tulosten hyödyntämisestä opiskeluhoitoon kehittämisessä.

Kemijärven lukion hyvinvointiryhmä seuraa ja arvioi suunnitelman toimivuutta. Lukuvuosittain suunnitelmaa päivitetään ja tarkennetaan. Arviointikeskustelun ja Kemijärven lukion hyvinvointiryhmän tekemän arvioinnin perusteella hyvinvointiryhmä tekee lukion osalta suunnitelmaan tarvittavat päivitykset.

Liitteet

Liitteet ovat erillisinä tiedostoina

Liite 1. Hillatien koulun järjestyssäännöt

Liite 2. Kemijärven lukion järjestyssäännöt

Liite 3. Hillatien koulu, Varhainen tuki poissaoloihin -toimintamalli

Liite 3.1. Ohjeistus alakoulun henkilökunnalle

Liite 3.2. Ohjeistus yläkoulun Henkilökunnalle

Liite 4. Kemijärven kaupungin kurinpitotoimet ja turvaamistoimenpiteet perusopetuksessa

Liite 5. Hillatien koulun kriisisuunnitelma (päivitys kesken)

Liite 6. Kemijärven lukion kriisisuunnitelma (päivitys kesken)